Izvješće o provedbi Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. za 2023. godinu

ZADRA NOVA
Agencija za razvoj Zadarske županije

Zadar, 2024.

Sadržaj

UVOD 1

IZVJEŠĆE O PROVEDBI POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA ZADARSKE ŽUPANIJE 3

1. POTICANJE INDUSTRIJSKE TRANZICIJE PREMA NIŠAMA VISOKE DODANE VRIJEDNOSTI 3

2. STVARANJE SNAŽNOG MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA I POTICAJNOG POSLOVNOG OKRUŽENJA 6

3. POVEĆANJE ULOGE ZNANOSTI I ISTRAŽIVANJA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE 8

4. RAZVOJ ZADARSKE ŽUPANIJE KAO PREPOZNATLJIVE DESTINACIJE ODRŽIVOG, PAMETNOG I CJELOGODIŠNJEG TURIZMA 10

5. OČUVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I POVIJESNE BAŠTINE UZ RAZVOJ KREATIVNIH INDUSTRIJA I DOSTUPNOST KULTURNIH SADRŽAJA NA PODRUČJU CIJELE ZADARSKE ŽUPANIJE 12

6. POVEĆANJE USKLAĐENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA S POTREBAMA DRUŠTVA I GOSPODARSTVA 14

7. POBOLJŠANJE KVALITETE I UČINKOVITOSTI JAVNOPRAVNIH TIJELA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE 16

8. POBOLJŠANJE DOSTUPNOSTI I KVALITETE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI UZ DALJNJI RAZVOJ I JAČANJE PROGRAMA PREVENCIJE ZA ZDRAV I KVALITETAN ŽIVOT 18

9. RAZVOJ I UNAPRJEĐENJE UČINKOVITOSTI SUSTAVA SPORTA ZA POTICANJE REKREACIJE I VRHUNSKE SPORTSKE REZULTATE 20

10. RAZVOJ ZADARSKE ŽUPANIJE KAO POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA MLADE I OBITELJ 22

11. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ZA JAČANJE OTPORNOSTI ZADARSKE ŽUPANIJE 24

12. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ZAŠTITE OKOLIŠA, OČUVANJA PRIRODNE BAŠTINE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA PROSTORNIM RESURSIMA 26

13. UNAPRJEĐENJE KVALITETE I ODRŽIVOSTI KOMUNALNIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA I USLUGA 28

14. UNAPRJEĐENJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI I INFRASTRUKTURE UZ TRANZICIJU PREMA ČISTOJ ENERGIJI I OIE 30

15. RAZVOJ KONKURENTNE, OTPORNE I ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I PREHRAMBENOG SEKTORA 32

16. RAZVOJ KONKURENTNOG, ODRŽIVOG I OTPORNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE 34

17. UNAPRJEĐENJE PROMETNE POVEZANOSTI I MODERNIZACIJA PROMETNIH SUSTAVA ZA ODRŽIVO I SIGURNO PROMETOVANJE 36

18. RAZVOJ I POTICANJE PRIMJENE KVALITETNIH I PROSTORNO RAVNOMJERNO DOSTUPNIH ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJSKIH SUSTAVA 38

19. POVEĆANJE TERITORIJALNE KOHEZIJE ZADARSKE ŽUPANIJE I POTICANJE RAVNOMJERNOG I ODRŽIVOG RAZVOJA S NAGLASKOM NA OTOKE, BRDSKO-PLANINSKA I POTPOMOGNUTA PODRUČJA 40

20. JAČANJE POZICIJE REGIONALNOGA GOSPODARSTVA, PAMETNE SPECIJALIZACIJE I RAZVOJ PAMETNIH GRADOVA 42

ZAKLJUČAK 44

Popis kratica 45

UVOD

Plan razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. temelj je strateškog planiranja razvoja za Zadarsku županiju kojim su definirane vizija, prioriteti i posebni ciljevi za provedbu strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine. Ovaj akt rezultat je dugotrajnog procesa strateškog planiranja na regionalnoj razini, građen na temeljima prethodnih postupaka, kojim se definirao cjelovit sustav strateškog planiranja na razini Zadarske županije.[1]

Donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u prosincu 2017. godine uspostavljen je novi okvir kojim se prvi put ujednačava i uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanje javnim politikama koje, sukladno svojim nadležnostima, izrađuju, donose i provode javna tijela. Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021), koja svojim razvojnim smjerovima i intervencijskom logikom postavlja osnovni strateški okvir za izradu Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027.

Institucionalni okvir izrade Plana razvoja Zadarske županije činila je Županijska skupština Zadarske županije, Zadarska županija, regionalni koordinator Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, Koordinacijsko tijelo te brojni dionici javnog, privatnog i civilnog sektora uključeni kroz rad Partnerskog vijeća, radnih skupina te Odbora i tima za vrednovanje. Županijska skupština Zadarske županije, na sjednici održanoj 31. listopada 2019., donijela je Odluku o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Zadarske županije za razdoblje 2021. – 2027. (KLASA: 302-02/19-2/4, URBROJ: 2198/1-02-19-4). Predmetnom Odlukom regionalni koordinator Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA ovlašten je za koordinaciju i izradu Plana razvoja. Vijećnici Skupštine Zadarske županije usvojili su 5. travnja 2022. godine Plan razvoja Zadarske županije za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Okvir za praćenje i vrednovanje Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. postavljen je u skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem (NN 123/2017, 151/2022), Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja (NN 44/2023) i Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023). Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem te podzakonskim propisima uvedene su izmjene u proces praćenja i izvještavanja akata strateškog planiranja kroz uvođenje sustavnog praćenja uspješnosti provedbe ciljeva i mjera akata strateškog planiranja u svrhu učinkovitog upravljanja i kontinuiranog unaprjeđivanja javnih politika korištenjem rezultata praćenja i izvještavanja. Institucionalni okvir za praćenje i izvještavanje o provedbi Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. čine upravni odjeli Zadarske županije i regionalni koordinator Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA te druga javna

[1] Izvor: Plan razvoja Zadarske županije 2021. - 2027., dostupno na: https://www.zadra.hr/images/dokumenti/stratesko_planiranje/Plan_razvoja_2021-2027/0_Plan%20razvoja%20Zadarske%20%C5%BEupanije%202021.%20-%202027.pdf (ožujak 2014.)

tijela koja imaju obveze i odgovornosti praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja sukladno Zakonu. Budući da Plan razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. svojim prioritetnim politikama, ciljevima i mjerama sačinjava okvir za izradu provedbenih programa jedinica lokalne samouprave te ujedno obuhvaća projekte jedinica lokalne samouprave i povezanih javnopravnih tijela, za pojedina područja u prikupljanje i dostavu podataka o postizanju pokazatelja ishoda uključuju se i jedinice lokalne samouprave. U okviru obveza proizišlih iz odredbi Zakona izrađuje se te podnosi predstavničkom tijelu jedinice područne (regionalne) samouprave godišnje izvješće o napretku u provedbi posebnih ciljeva i ostvarenju pokazatelja ishoda Plana razvoja. Izvješćem o napretku provedbe Plana razvoja Zadarske županije kroz analizu ishoda i rezultata provedenih ciljeva i mjera omogućuje se pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata, utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. te, u konačnici, osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Druga godina provedbe Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. obilježena je pristupanjem Republike Hrvatske europodručju i Schengenskom prostoru te dovršetkom dijela, ali i nastavkom financiranja više strateških infrastrukturnih projekata, odnosno krajem jednog financijskog investicijskog ciklusa Europske unije (2014. – 2020.) te aktivnim početkom drugog investicijskog ciklusa (2021. – 2027.). Predmetno godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. prikazuje sažet pregled aktivnosti i rezultata u provedbi posebnih ciljeva u 2023. godini. U godišnjem izvješću osim navedenih relevantnih podataka javnopravnih tijela i institucija, korišteni su i podaci Godišnjeg izvješća o radu upravnih tijela Zadarske županije za 2023. godinu.

U skladu s odredbama članka 74. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/2022, 88/2022), koji je stupio na snagu 15. srpnja 2022., kroz cijeli dokument Izvješća o provedbi Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. za 2023. godinu (uključujući tablični dio izvješća), pri navođenju vrijednosti pokazatelja ishoda, početnih, ciljanih i ostvarenih vrijednosti, iste su izražene u EUR (podaci koji se odnose na razdoblje prije 1. siječnja 2023. preračunati su u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije 1 euro = 7,53450 kuna).

IZVJEŠĆE O PROVEDBI POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA ZADARSKE ŽUPANIJE

1. POTICANJE INDUSTRIJSKE TRANZICIJE PREMA NIŠAMA VISOKE DODANE VRIJEDNOSTI

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Dodana vrijednost proizvodnje kao postotak BDP-a i po stanovniku: **- DVP kao % BDP-a:** **- DVP po stanovniku, EUR:[2]**	**82,17 (2018.)** **8.681,62 (2018.)**	**84,00** **9.290,06**	**82,69 (2021.)** **10.610,00 (2021.)**
Produktivnost rada mjerena kao prihod po zaposlenom, EUR:[3]	**78.248,72 (2019.)**	**92.905,97**	**107.799,00 (2022.)**
Izvoz dobara i usluga (u % BDP-a), %:[4]	**27,50 (2018.)**	**50**	**27,56 (2021.)**

1.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 1

Nakon donošenja Planova za industrijsku tranziciju[5], Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije objavilo je trajno otvorene javne pozive za iskaz interesa za sudjelovanje u regionalnim lancima vrijednosti u koje su se tijekom proteklog razdoblja uključili i poduzetnici s područja Zadarske županije, iskazujući tako želju i interes za

[2] Izvor: DZS, BRUTO DOMAĆI PROIZVOD ZA REPUBLIKU HRVATSKU, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 I ŽUPANIJE U 2021., dostupno na: https://podaci.dzs.hr/2024/hr/77029 (ožujak 2024.) i POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270

[3] Izvor: FINA, Tablica 1. Rang lista županija prema NETO DOBITI poduzetnika u 2022. g. – broj poduzetnika i zaposlenih, prosječna plaća, ukupni prihodi, izvoz i dobit/gubitak razdoblja, dostupno na: https://www.fina.hr/ngsite/content/download/3223/84479/1 (ožujak 2024.)

[4] Izvor: FINA, Tablica 1. Rang lista županija prema NETO DOBITI poduzetnika u 2021. g. – broj poduzetnika i zaposlenih, prosječna plaća, ukupni prihodi, izvoz i dobit/gubitak razdoblja, dostupno na: https://www.fina.hr/ngsite/content/download/5929/113333/1 (ožujak 2024.) i DZS, 12.1.3.2. - 2021. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD ZA REPUBLIKU HRVATSKU, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 I ŽUPANIJE U 2021. TEKUĆE CIJENE (ESA 2010), dostupno na: https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku po stanovniku, prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije (ožujak 2024.)

[5] Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, dostupno na: https://razvoj.gov.hr/industrijska-tranzicija-panonske-sjeverne-i-jadranske-hrvatske/4830 (ožujak 2024.)

sudjelovanje u ovom procesu i mogućnostima koji isti pruža. Slijedom navedenoga, tijekom izvještajnog razdoblja dionici s područja Zadarske županije, prateći globalne trendove, bili su usmjereni na izgradnju konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju, kreativnim industrijama i novim, pametnim i čistim tehnologijama, unaprjeđujući regionalnu infrastrukturu i stvarajući poticajno okruženje za nove investicijske cikluse. Osim izgrađene specijalizirane poduzetničke potporne infrastrukture za poticanje razvoja sektora visoke dodane vrijednosti u prethodnim razdobljima, Zadarska županija i dalje kontinuirano potiče osuvremenjivanje usluga poduzetničkih institucija kako bi se pružila potpora poduzetnicima pri kreiranju novih finalnih proizvoda poglavito namijenjenih izvozu, a u skladu s procesima dekarbonizacije, digitalizacije i uvođenjem novih naprednih i zelenih tehnoloških rješenja. Snagu i konkurentnost gospodarstva Zadarske županije najbolje opisuje treći najsnažniji rast BDP-a promatrajući desetogodišnje razdoblje (2011. – 2021.) u odnosu na ostala regionalna gospodarstva. Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku, najsnažniji rast u ovom razdoblju zabilježila je Zagrebačka županija (50,66 %), Međimurska županija (47,56 %) i Zadarska županija (47,31 %). Nešto je sporiji rast zabilježen kad se promatra BDP po stanovniku, gdje primat preuzimaju Ličko-senjska županija (57,70 %), Varaždinska županija (57,31 %) te Vukovarsko-srijemska županija (57,18 %), dok je Zadarska županija zauzela 10. mjesto te ostvarila rast od 53,24 %. U ovom pogledu svakako treba sagledati i utjecaj demografskih promjena. 2023. godinu obilježilo je pristupanje Republike Hrvatske europodručju i Schengenskom prostoru, kao i povijesno najviši investicijski rejting koji su značajno oblikovali gospodarski i društveni kontekst. Kako se to odrazilo na predmetni Posebni cilj vidjet će se tek u nadolazećem razdoblju s obzirom na to da je većina promatranih ekonomskih pokazatelja na regionalnoj razini dostupna tek dijelom za 2021., a dijelom za 2022. godinu.

Napredak u ostvarivanju postavljenog Posebnog cilja 1 vidljiv je kroz ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda, u okviru kojeg su značajno povećane vrijednosti u odnosu na one početne te su neki pokazatelji gotovo dostigli ciljane vrijednosti (predviđene za ostvarenje do 2027. godine). Tako je DVP po stanovniku u 2021. iznosila 10.610,00 EUR i premašila postavljenu ciljnu vrijednost od 9.290,06 EUR. Produktivnost rada mjerena kao prihod po zaposlenom također je značajno porasla i to sa 78.248,72 EUR (2019.) na 107.799,00 EUR (2022.). U 2021. godini izvoz dobara i usluga u BDP-u Zadarske županije iznosio je 27,56 %.

Ukupni prihodi poduzetnika Zadarske županije u 2022. iznosili su 2,974 milijardi EUR te su uvećani za 27,2 % u odnosu na 2021. godinu. U istom razdoblju ukupni rashodi veći su za 22,8 % te je samim time uvećana i dobit razdoblja. Prema izvješću HGK Županijske komore Zadar, u 2022. godini ostvarena je i dosad najveća brutodobit (dobit/gubitak prije oporezivanja) u iznosu od 304,3 mil. EUR i netodobit (dobit/gubitak razdoblja) u iznosu od 273,6 mil. EUR, a što je povećanje od 84,1 % brutodobiti i povećanje od 91,4 % netodobiti u odnosu na prethodnu godinu. Uz dosad najveće prihode i dobit ostvarene u 2022. godini, dostignut je omjer od 9,2 % netodobiti u odnosu na ukupne prihode.[6] Gore navedeni ostvareni rezultati tijekom

[6] Izvor: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Zadar, Gospodarska kretanja Zadarske županije broj 39., prosinac 2023., dostupno na: https://hgk.hr/documents/gospodarska-kretanja-zadarske-zupanije-br-39-prosinac-202365df2505754fb.pdf (ožujak 2024.)

2022. godine za poduzetnike Zadarske županije, rezultirali su ostvarenjem ukupno trećeg po redu rezultata uzevši u obzir kriterij ekonomičnosti poslovanja u odnosu na poduzetnike svih županija RH.

2. STVARANJE SNAŽNOG MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA I POTICAJNOG POSLOVNOG OKRUŽENJA

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Udio prihoda malih i srednjih poduzeća u ukupnom prihodu svih poduzeća, %: [7]	**54,36 (2019.)**	**60,00**	**54,90 (2022.)**
Broj novih mikro, malih i srednjih poduzeća po godini:[8]	**389 (2019.)**	**500**	**342 (2022.)**

2.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 2

Kao posljedica daljnjeg razvoja gospodarskih aktivnosti i provođenja niza uspješnih projekata vidljiv je kontinuirani pozitivan trend po pitanju rasta broja poduzeća u Zadarskoj županiji te je u razdoblju od 2018. godine do 2022. godine osnovano čak 1.236 novih poduzeća, odnosno zabilježen je rast od 25,99 %. Prosječan broj novoosnovanih poduzeća u promatranom razdoblju je 247, što je tek 50,60 % zadane ciljne vrijednosti. Međutim, značajan pad u odnosu na 2019. godinu, a koja je uzeta kao početna referentna vrijednost, zabilježen je u 2020. (272 novoosnovana poduzeća) i 2021. godini (229 novoosnovanih poduzeća) kada zbog pandemije koronavirusa (COVID-19) te rata u Ukrajini dolazi do pada gospodarskih aktivnosti. Oporavak u broju poduzeća u 2022. godini je vidljiv, no još uvijek nije dostigao razinu iz 2019. godine. Osim samog rasta broja novoosnovanih poduzeća, u istom razdoblju povećan je i broj zaposlenih u poduzećima za 7,87 %, uz značajni pad broja nezaposlenosti.

Ukupni prihodi poduzetnika Zadarske županije, kao što je prethodno naznačeno, iznosili su 2,974 milijardi EUR u 2022. godini te su uvećani za 27,2 % u odnosu na 2021. godinu. Međutim, u strukturi prihoda i dalje dominiraju velike tvrtke, a svojim rezultatima ističu se društvo ALUFLEXPACK NOVI d.o.o. iz Poličnika i društvo TANKERSKA PLOVIDBA d.d. iz Zadra, koji su i najveći izvoznici iz Zadarske županije u spomenutoj godini. Mikro, mali i srednji poduzetnici u strukturi prihoda sudjeluju s 54,90 %, što je porast od 0,54% u odnosu na početnu vrijednost pokazatelja.[9]

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljene su aktivnosti po pitanju pomoći mikro, malim i

[7] Izvor: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Zadar, Digitalna komora (ožujak 2024.)

[8] Izvor: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Zadar, Gospodarska kretanja Zadarske županije, BROJ 39, prosinac 2023., dostupno na: https://www.hgk.hr/documents/gospodarska-kretanja-zadarske-zupanije-br-3965a1226f6a832.pdf (ožujak 2024.)

[9] Ibid.

srednjim poduzetnicima i obrtnicima putem objavljenih javnih poziva i kreiranih programa Zadarske županije. Na temelju programa poticanja poduzetništva, putem kojeg se kreditiralo poduzetništvo sa subvencioniranom kamatom (u provedbi od kraja 2014. godine u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja), i u 2023. godini nastavljene su aktivnosti praćenja obveza te je za subvencije kamata isplaćeno 14.972,83 EUR. U suradnji s nadležnim Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja, a sa svrhom olakšanja poslovanja poduzetnicima te otplate kreditnih obveza, uvedena je mogućnost moratorija i reprogramiranja poduzetničkih kredita.

Tijekom predmetnog razdoblja nastavljen je i program kreditiranja poduzetništva i obrta subvencioniranjem kamate kredita za ustanove, obrte i društva koji ulažu na području Zadarske županije te je ukupno isplaćeno 130.707,69 EUR kamata. U svibnju 2023. godine objavljen je i novi Javni poziv za zahtjeve za subvencioniranje kamata prema Programu Kreditom do uspjeha, a namijenjen je bio za mikro, male i srednje subjekte malih gospodarstava koji ulažu na području županije, s namjenom za ulaganje u gospodarske objekte te nabavku opreme[10]. Također, objavljen je i javni poziv za dodjelu potpora sa svrhom povećanja konkurentnosti mikro poduzetnika. Navedene potpore dodjeljivale su se za nabavku opreme koja služi za uslužne i proizvodne djelatnosti za poduzetnike te uređenje proizvodnog i uslužnog prostora.[11] Tijekom 2023. godine odobreno je ukupno 65.500,00 EUR na iznos isplaćenih sredstava za potpore za povećanje konkurentnosti mikro poduzetnicima. Tijekom izvještajnog razdoblja objavljen je prvi javni poziv kojim se putem bespovratnih potpora poticalo poduzetnike s područja IT sektora na daljnji razvoj proizvoda uz istovremeno jačanje konkurentnosti na IT tržištu te u svrhu podizanja razine poduzetničkih vještina i znanja.[12] U okviru predmetnog Javnog poziva isplaćeno je ukupno 40.200,00 EUR potpore. Upravo kroz poticanje IT poduzetništva, potiče se stvaranje dodanih vrijednosti iz područja informacijskih tehnologija te se zbirno ostvaruju pozitivni učinci za cjelokupni gospodarski razvoj na području Zadarske županije.

Uz programe potpora Zadarske županije za mikro, male i srednje poduzetnike i dalje su na raspolaganju Centar za kreativne industrije koji djeluje u okviru Ustanove INOVAcija, Centar za razvoj i edukaciju Poličnik te ostale poduzetničke potporne institucije drugih osnivača, čime se stvara povoljno okruženje za rast i razvoj mikro, malog i srednjeg poduzetništva. .

[10] Izvor: Zadarske županija, dostupno: https://www.zadarska-zupanija.hr/potpore-priznanja/aktivni-natjecaji (ožujak 2024.)
[11] Ibid.
[12] Ibid.

3. POVEĆANJE ULOGE ZNANOSTI I ISTRAŽIVANJA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Broj podnesenih prijava zaštite industrijskog vlasništva:[13]	**79 (2019.)**	**120**	**35 (2023.)**
Udio rashoda JLP(R)S za istraživanje i razvoj u ukupnim rashodima, %:[14]	**1,71 (2019.)**	**5,00**	**0,37 u ukupnim rashodima poslovanja (2023.)** **0,27 u ukupnim rashodima (2023.)**
Bruto investicije u intelektualnu imovinu, u tis, EUR:[15]	**2.384,37 (2019.)**	**2.654,46**	**4.319,00 (2023.)**

3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3

Prema Ekonomskom institutu Zagreb inovacije se smatraju osnovnom polugom društveno-ekonomskog razvoja nacionalnih ekonomija zbog čega su aktivnosti istraživanja i razvoja danas postale sveprisutne teme u ekonomiji. Kao razlog navode kako su visoko inovativna gospodarstva upravo ona koja postižu najveću razinu konkurentnosti.[16] Za otključavanje inovacijskog potencijala, a u skladu s *Triple Helix* i *Quadruple Helix* pristupom, iznimno bitnu ulogu na području Zadarske županije nosi Sveučilište u Zadru, sa svim svojim sastavnicama, a osobito Centrom za projekte, znanost i transfer tehnologija. Uz jačanje kapaciteta i razvoja znanstveno-istraživačkih institucija, važnu ulogu imaju i poduzetničke potporne institucije kroz davanje potpora za poticanje istraživanja, promicanje znanosti i inovatorstva među mladima i djecom, zatim jačanjem STEM vještina, organiziranjem edukativnih radionica, posebice u ruralnim dijelovima te kroz programe transnacionalne suradnje. Ukupna inovativnost gospodarstva jača se s povećanjem ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj, a s obzirom na povezanost navedenih ulaganja s istraživanjima i razvojem novih proizvoda, odnosno stvaranjem inovacija i širom društvenom koristi. Prema posljednjem dostupnom godišnjem izvješću Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske, onom za

[13] Izvor: Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske, info centar <infocentar@dziv.hr> (ožujak 2024.)
[14] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024.)
[15] Izvor: DZS, Investicije u 2022., 7. BRUTO INVESTICIJE U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU PREMA LOKACIJI INVESTICIJSKIH OBJEKATA I VRSTAMA IMOVINE U 2022., dostupno na: https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58261 (ožujak 2024.)
[16] Izvor: Ekonomski institut Zagreb, dostupno na: https://www.eizg.hr/podrucja-istrazivanja/poslovna-ekonomija-i-ekonomski-sektori-55/inovacije-istrazivanje-i-razvoj/48 (ožujak 2024.)

2022. godinu, nakon prethodnih godina obilježenih pandemijom u drugom dijelu 2022. godine započela je postupna normalizacija aktivnosti u svim segmentima gospodarskih i društvenih aktivnosti, kao i u međunarodnom sustavu zaštite intelektualnog vlasništva. Izvješće navodi kako je na kraju 2022. godine na području Republike Hrvatske napokon zabilježen i pozitivan trend u broju prijava prijavitelja za zaštitu industrijskog vlasništva, a u pogledu aktivnosti Zavoda navedena godina je bila godina konsolidacije proteklih intenzivnih aktivnosti i započinjanja novih aktivnosti rezultati kojih će biti vidljiviji u naredim razdobljima.[17] Navedeno pojašnjava kako je unatoč ostvarenom pokazatelju za 2023. godinu, u narednom razdoblju očekivan oporavak i rast broja podnesenih prijava zaštite industrijskog vlasništva na području Zadarske županije. Uvidom u vrijednosti pokazatelja za područje Zadarske županije za rast i poticanje konkurentnosti gospodarstva potrebna su snažnija ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije. Broj podnesenih prijava zaštite industrijskog vlasništva u 2023. godini u padu je za više od 55 % u odnosu na 2019. godinu te je nužan oporavak ovog broja, odnosno pokazatelja. Udio rashoda JLP(R)S za istraživanje i razvoj u ukupnim rashodima je također u padu, odnosno jednostavno nije rastao u usporedbi s ostalim rashodima. Međutim, prema podatcima DZS-a, u 2023. godini zabilježen je daljnji porast pokazatelja koji se odnosi na bruto investicije u intelektualnu imovinu, odnosno porast od 81 % u odnosu na početnu vrijednost pokazatelja ishoda, te čak porast od 62,7 % u odnosu na postavljenu ciljnu vrijednost. Tijekom izvještajnog razdoblja na području Zadarske županije provodio se niz aktivnosti usmjerenih osnaživanju poduzetništva i inovacija. Kroz projekt BOND 2 kao rezultat suradnje Ustanove INOVAcija te HAMAG BICRO-a realizirano je ukupno 10 radionica namijenjenih poduzetnicima (tematike digitalni marketing, financijsko upravljanje, javni nastup, održivo poslovanje, radionica za područje IT sektora, i dr.). U sklopu projekta uspostavljena je i Mreža mentora, omogućujući poduzetnicima savjetovanje sa mentorima iz raznih poslovnih područja, čime se utjecalo na uspješnost i daljnji razvoj poslovanja. Nadalje, u okviru međunarodne suradnje na provedbi projekata koji su u skladu sa predmetnim posebnim ciljem ističe se djelovanje Digitalnog inovacijskog HUB-a InnovaMare, osnovanog s ciljem razvoja inovativnih morskih tehnologija, ključnih u digitalnoj i zelenoj transformaciji plave ekonomije. Vizija Digitalnog inovacijskog HUB-a InnovaMare je postati centralno mjesto za transfer tehnologija te jačanje suradnje i povezivanja dionika na prekograničnoj i transnacionalnoj razini iz javnog, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora.[18] Uspješna suradnja s domaćim i stranim partnerima ostvarena je i u okviru provedbe projekta TECHERA - Nova tehnološka era – razmjena i analiza podataka u svrhu razvoja cirkularne ekonomije Jadranskog mora, financiranog iz Programa prekogranične suradnje INTERREG V-A Italija-Hrvatska 2014 – 2020. Projekt Sveučilišta u Bologni, u kojemu je Zadarska županija sudjelovala u ulozi projektnog partnera, uspješno je zaključen u lipnju 2023. Opći cilj projekta bio je poticati održivi plavi rast stvaranjem zajedničke baze podataka, promicanjem specijalizacije poduzeća čije poslovanje uključuje održivu proizvodnju ribljih proizvoda te privlačenjem interesa i zapošljavanje mladih ljudi u plavoj ekonomiji. Projekt podržava znanstveni pristup utemeljen na podacima koji doprinosi valorizaciji morskih proizvoda.[19]

[17] Državni zavod za intelektualno vlasništvo Republike Hrvatske, Godišnje izvješće za 2022. godinu, dostupno na: https://www.dziv.hr/files/file/go-izvjesca/godisnje_izvjesce_2022.pdf (ožujak 2024.)

[18] Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Vijesti, Novo središte razvoja inovativnih morskih tehnologija za transformaciju plave ekonomije, dostupno na: https://www.hgk.hr/u-sibeniku-odrzana-osnivacka-skupstina-digitalnog-inovacijskog-hub-a-innovamare (ožujak 2024.)

[19] Izvor: Zadarska županija, Projekt TECHERA, dostupno na: https://www.zadarska-zupanija.hr/europski-projekti-upravnog-odjela-za-poljoprivredu/projekti-u-provedbi/802-projekt-techera-a-new-technology-era-in-the-adriatic-sea-%E2%80%93-big-data-sharing-and-analytics-for-a-circular-sea-economy (ožujak 2024.)

4. RAZVOJ ZADARSKE ŽUPANIJE KAO PREPOZNATLJIVE DESTINACIJE ODRŽIVOG, PAMETNOG I CJELOGODIŠNJEG TURIZMA

4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Neto stopa popunjenosti kreveta i spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju/ Iskorištenost kapaciteta u danima od siječnja do prosinca: [20]	**34 (2020.)** **65 (2019.)**	**80**	**67 (2023.)**
Indeks turističke razvijenosti Zadarske županije (aritmetička sredina): [21]	**21,97 (2019.)**	**25,00**	**22,83 (2022.)**
Prosječna potrošnja turista po danu, u eurima: [22]	**94,14 (2019.)**	**150,00**	**95,60 (2022./2023.)**

4.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 4

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljen je pozitivan trend značajnijeg rasta turističkog prometa te potpunog oporavka turističkog sektora nakon negativnih posljedica koje je globalno izazvala pandemija korona virusom. Tijekom 2023. godine na području Zadarske županije ostvareno je ukupno 2.056.651 milijuna dolazaka te je zabilježeno ukupno 15.203.222 milijuna noćenja, čime su ostvareni bolji rezultati nego u rekordnoj 2019. godini. Povećanje turističkog prometa ogleda se i u povećanju od gotovo 17 % više pristiglih putnika sa kruzera nego godinu ranije, dok rast broja putnika u Zračnoj luci Zadar iznosi 11,65 % sa ostvarenih ukupno 1.230.835 putnika[23]. I u pogledu vrijednosti pokazatelja iskorištenosti kapaciteta u danima od siječnja do prosinca te prosječne potrošnje turista po danu ostvaren je porast te su, također, ostvareni rezultati bolji nego u 2019. godini. S aspekta potrošnje turista po danu ostvaren je blagi porast potrošnje u odnosu na početnu vrijednost pokazatelja, kao i nastavak povećanja indeksa turističke razvijenosti Zadarske županije. Prema podatcima istraživanja Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj, TOMAS Hrvatska 2022./2023., Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj u 2022. i 2023. godini, prosječni dnevni izdaci turista u Zadarskoj županiji u iznosu 95,6 EUR dnevno među najnižima je u usporedbi s ostalim jadranskim županijama (prednjači Dubrovačko-neretvanska sa 260,5 EUR dnevno, a najniža prosječna potrošnja turista ostvarena

[20] Izvor: eVisitor, Turistička zajednica Zadarske županije, ožujak 2024.
[21] Izvor: Institut za turizam, Indeks turističke razvijenosti za 2022. godinu po JLS, aritmetička sredina, dostupno na: https://www.iztzg.hr/hr/itr/ (ožujak 2024.)
[22] Izvor: Institut za turizam, TOMAS Hrvatska 2022 - 2023.pdf (htz.hr), dostupno na: https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-12/TOMAS%20Hrvatska%202022%20-%202023.pdf (ožujak 2024.)
[23] Zračna luka Zadar, Statistike i izvješća, dostupno na: https://www.zadar-airport.hr/statistika-prometa (ožujak 2024.)

je u Ličko-senjskoj županiji sa 91,4 EUR dnevno) što je pretežito povezano sa strukturom smještaja u destinaciji.[24]

Tijekom izvještajnog razdoblja na području Zadarske županije nastavljeno je sa provedbom aktivnosti kako bi se utjecalo na povećanje potražnje za turističkim proizvodima, povećanju turističkog prometa i opće potrošnje na području Zadarske županije te promociji turističke destinacije. Program za dodjelu potpora događanjima u turizmu, nastavljen je i tijekom 2023. godine kako bi se poticao i sufinancirao razvoj turističkih manifestacija i projekata s različitih područja koje promoviraju Zadarsku županiju. Provedbom navedenog programa doprinosilo se promociji kulture, kulturne baštine, razvoju ruralnog, kongresnog i ostalih specifičnih oblika turizma, zatim produženju turističke sezone i podizanju vrijednosti turističke destinacije na području Zadarske županije. Tijekom izvještajnog razdoblja putem navedenog Programa i nakon održanog javnog poziva, za ukupno 61 prijavu ukupno je isplaćeno 55.277,91 EUR. Tijekom promatranog razdoblja provodile su se i aktivnosti povezivanja turizma i gastronomije preko lokalnih proizvođača, doprinoseći na taj način Europskom zelenom planu, odnosno izgradnji prehrambenog lanca kroz održivu proizvodnju na korist lokalnim proizvođačima, prodavačima i potrošačima a pritom čuvajući maksimalno okoliš. Tijekom izvještajnog razdoblja započeto je s pripremnim radnjama za izradu novog akta strateškog planiranja i razvoja turizma za razdoblje od 2024. do 2030. godine. Nakon provedene javne nabave potpisan je Ugovor sa Sveučilištem u Zadru koje je provelo istraživanje i analizu podataka za potrebe izrade navedenog akta strateškog planiranja, putem provođenja anketnog istraživanja lokalnog stanovništva i turista u Zadarskoj županiji, istraživanja dionika javne uprave/turističkog gospodarstva te obrade rezultata istraživanja.

[24] Izvor: TOMAS Hrvatska 2022./2023., Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj u 2022. i 2023. Godini, dostupno na: https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-12/TOMAS%20Hrvatska%202022%20-%202023.pdf (ožujak 2024.)

5. OČUVANJE I VALORIZACIJA KULTURNE I POVIJESNE BAŠTINE UZ RAZVOJ KREATIVNIH INDUSTRIJA I DOSTUPNOST KULTURNIH SADRŽAJA NA PODRUČJU CIJELE ZADARSKE ŽUPANIJE

5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku, EUR/HRK: [25]	25,04 (2019.)	27,87	43,81 (2023.)
Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije: [26]	372.080 (2019.)	430.000	367.567 (2023.)

5.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 5

Na području Zadarske županije nastavljena su značajna ulaganja u kulturu što je vidljivo kroz povećanje proračunskih rashoda za kulturu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Zadarske županije. S obzirom na ostvarenu vrijednost pokazatelja u tom dijelu, odnosno na povećanje rashoda s prošlogodišnjih 33,20 na 43,81 EUR po stanovniku u 2023. godini, ovime je znatno premašena i postavljena ciljna vrijednost po navedenome pokazatelju ishoda. Navedeni pozitivni trend, svakako je vezan i uz projekte financirane sredstvima EU fondova, kao i Mehanizma za oporavak i otpornost, a kojima se ulagalo u infrastrukturu na području kulture i kulturne baštine. Tijekom izvještajnog razdoblja provodili su se programi i aktivnosti kojima se poticala djelatnost ustanova u kulturi, među ostalim programi amaterskih udruga, znanstveno-istraživački programi, programi glazbene kulture, multimedijalni programi, izložbeno-scenski programi, programi kojima se promiče nakladnička djelatnost te kultura mladih i alternativna kultura, na području Zadarske županije. Broj posjetitelja ustanova u kulturi i kulturnih manifestacija na području županije nešto je niži u 2023. godini, čak i u odnosu na 2019. godinu, međutim broj korisnika kulturnih usluga i sadržaja uglavnom je nepotpun, a s obzirom na to da se brojne manifestacije u kulturi na području županije često odvijaju i bez potpune evidencije broja posjetitelja. Provodeći aktivnosti i ulažući u razvoj i očuvanje kulture i kulturne baštine tijekom izvještajnog razdoblja, poticalo se na interkulturalni dijalog, uključivi i održivi razvoj te raznolikost kulturnih izričaja. Tijekom predmetnog razdoblja nastavljen je razvitak i u segmentu kreativnih industrija, na kojem osobito djeluje prethodno uspostavljen Centar kreativnih industrija kao nositelj razvoja navedenih industrija, odnosno kao sustav sveobuhvatne institucionalne i infrastrukturne podrške. Centar za kreativne industrije pružao je

[25] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024.) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[26] Izvor: Ustanove u kulturi čiji su osnivači Zadarska županija i JLS

kontinuiranu potporu za usavršavanja te razmjenu znanja između industrije i obrazovnog sustava, razvijajući pritom međusektorsku suradnju. Upravo kroz nastavak ulaganja u kulturu, kulturnu baštinu te potičući daljnji razvoj kreativne industrije, čuva se i gradi identitet Zadarske županije, obogaćuje se i turistička ponuda te daje obol daljnjem razvitku na području cijele Zadarske županije.

6. POVEĆANJE USKLAĐENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA S POTREBAMA DRUŠTVA I GOSPODARSTVA

6.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku, EUR:[27]	63,52 (2019.)	74,32	74,22 (2023.)
Zaposleni na puno radno vrijeme po stanovniku:[28]	0,31 (2019.)	0,40	0,40 (2023.)
Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja:[29]	85 (2019.)	90	89 (2023.)

6.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 6

U 2023. godini ostvaren je napredak kod sva tri pokazatelja ishoda u predmetnom posebnom cilju, gotovo premašujući postavljene početne vrijednosti, a kod pokazatelja Zaposleni na puno radno vrijeme izjednačavajući ciljnu vrijednost (riječ je o ukupnom broju zaposlenih). Ostvareni pozitivni rezultati posljedica su značajnih ulaganja u odgojno-obrazovni sustav, a osobito podizanja kvalitete i kvantitete u navedenim područjima. Tijekom 2023. godine na području Zadarske županije otvorena su dva nova dječja vrtića, i to u na području općina Sukošan i Galovac. Tijekom izvještajnog razdoblja poticalo se osnovne i srednje škole na pripremu projektnih prijedloga te na prijavu na javne pozive za dostavu projektnih prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava financiranih iz EU fondova te je praćeno provođenje projekata škola sukladno projektnim aktivnostima. Osim navedenoga, tijekom predmetnog razdoblja pratilo se i provođenje javnih potreba koje se odnose na djelovanje udruga koje djeluju sa zadaćom poticanja raznih oblika i sadržaja rada s djecom i mladeži izvan škole u cilju prevencije od negativnih utjecaja, a osobito zlouporaba droga te drugih oblika ovisnosti te sudjelujući u radu ekspertne skupine s ciljem prevencije nasilja u školama. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je sufinanciranje i financiranje troškova javnog prijevoza za koji je pravo ostvarilo 2.589 učenika srednjih škola, osigurana su sredstva za troškove prijevoza za ukupno

[27] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024. godine) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024. godine)

[28] Izvor: DZS, RAD-2023-2-6/1 Zaposleni prema spolu po županijama u 2023. | Državni zavod za statistiku (dzs.hr), dostupno na: https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58047 (ožujak 2024.)

[29] Izvor: DZS, OBR-2023-1-1 Dječji vrtići i druge pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja. Početak ped. g. 2022./2023. | Državni zavod za statistiku (dzs.hr) , dostupno na: https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58231 (ožujak 2024.)

883 učenika koji su upisali deficitarna zanimanja, za 889 učenika deficitarnih zanimanja financirani su udžbenici, a za 45 učenika sufinanciran smještaj u Srednjoškolskom đačkom domu. Tijekom izvještajnog razdoblja provođeni su projekti za unaprjeđenje infrastrukture te poboljšanje uvjeta za učenje i rad učenika i nastavnog kadra. Projektom STEM COUNTY - Jačanje STEM vještina u osnovnim školama u Zadarskoj županiji modernizirale su se školske prostorije, podigli kapaciteti učitelja, educirali učenici te razmijenilo znanje i iskustvo u području STEM-a. Provedbom projekta opremljeno je 13 STEM učionica u 13 osnovnih škola u Zadarskoj županiji[30]. Kroz projekte Inkluzija i Pomoćnici u nastavi, provođene u suradnji s osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama, osigurana su sredstva za 115 pomoćnika u nastavi za ukupno 118 učenika. Za učenike koji su u siromaštvu ili u riziku od siromaštva financirani su obroci za 353 učenika u osnovnim školama, dok je sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola, koordinirana provedba osiguravanja besplatnih obroka za učenike osnovnih škola, u koji je uključeno 6.200 učenika. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljena je provedba projekata kojima se unaprjeđuje infrastruktura i učinkovitost u radu regionalnih centara kompetentnosti, odnosno unaprjeđenje Strukovne škole Vice Vlatkovića kao regionalnog centra kompetentnosti u sektoru strojarstva s ciljem provođenja učenja temeljenog na radu te povećanja relevantnosti i učinkovitosti u odnosu na potrebe tržišta rada, te također i unaprjeđenje infrastrukture Medicinske škole Ante Kuzmanića Zadar - regionalnog centra kompetentnosti u sektoru zdravstva kojim se uređuju novi prostori škole. Tijekom izvještajnog razdoblja koordinirana je priprema projektne dokumentacije za prijavu na Poziv Energetska obnova zgrada javnog sektora u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, za škole u Zadru, Benkovcu i Općini Pašman, te su prijavljeni projekti koji se odnose na infrastrukturne radove u školama u Povljani, Polači te Neviđanima. Tijekom izvještajnog razdoblja uspješno je proveden pilot projekt Ministarstva znanosti i obrazovanja i CARNET-a u suradnji s Zadarskom županijom u provođenju elektroničkih upisa u 1. razred osnovne škole, a također koordinirana je prijava osnovne škole u Novigradu na Eksperimentalni program Osnovna škola kao cjelodnevna škola - Uravnotežen, pravedan, učinkovit i održiv sustav odgoja i obrazovanja. Sklopljen je Sporazum s Nacionalnim centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja u svrhu identifikacije potencijalno darovitih učenika 4. razreda osnovnih škola na području matematike te je nakon izvršenih i obrađenih testiranja, u listopadu 2023. godine pokrenut program Centar izvrsnosti iz područja matematike.

[30] Grad Zadar, Upravni odjel za odgoj i školstvo, dostupno na: https://www.grad-zadar.hr/stem-county-1251/ (ožujak 2024.)

7. POBOLJŠANJE KVALITETE I UČINKOVITOSTI JAVNOPRAVNIH TIJELA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE

7.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Ukupni proračunski prihodi poslovanja JLP(R)S po stanovniku, EUR[31]	**918,05 (2019.)**	**1.181,23**	**1.481,50 (2023.)**
Ugovorena sredstva fondova EU u BDP-u županije, %[32]	**3,60 (2018.)**	**5,00**	**3,24 (2021.)**

7.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 7

Ulaganja u jačanje ljudskih kapaciteta, daljnje obrazovanje i osposobljavanje službenika, ulaganja u području strateškog planiranja, digitalizacije javnih usluga i poslovanja, djelujući na poboljšanju institucionalnih kapaciteta, kontrole fiskalne odgovornosti i namjenskog trošenja proračunskih sredstava te koordinacije i sveobuhvatne suradnje među dionicima, sve s ciljem održivog regionalnoga razvoja, nastavljena su tijekom izvještajnog razdoblja. Gospodarski razvoj područja rezultirao je nadmašenim rezultatima ostvarenima pri pokazatelju ishoda koji se odnosi na visinu proračunskih prihoda poslovanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave po stanovniku, a s obzirom na to da je tijekom prethodnog izvještajnog razdoblja (2022. godina), kao i u predmetnom izvještajnom razdoblju premašena postavljena ciljna vrijednost ishoda (1.181,23 EUR), ista je tijekom 2023. godine iznosila 1.481,50 EUR. Pozitivan trend povezan s promatranim pokazateljem te pripadajućim ostvarenim vrijednostima povećanih proračunskih prihoda po stanovniku, vidljiv je u napretku i jačanju gospodarske snage jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te napretkom na ljestvici stupnja razvijenosti. Zadarska županija prešla je u četvrtu skupinu razvijenosti, odnosno skupinu iznadprosječno razvijenih županija na području cijele RH. Prema navedenoj podjeli prema stupnju razvijenosti, uz Zadarsku županiju u četvrtoj skupni razvijenosti su još tri županije te Grad Zagreb. Sukladno Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/2024) na području Zadarske županije, 17

[31] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (13. ožujka 2024.) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[32] Izvor: Ugovorena bespovratna sredstva EU za područje Zadarske županije za 2021. godinu, interni podaci Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU i 12.1.3.2. - 2021. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD ZA REPUBLIKU HRVATSKU, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 I ŽUPANIJE U 2021. TEKUĆE CIJENE (ESA 2010), DZS, dostupno na: https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku po stanovniku, prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije (ožujak 2024.)

jedinica lokalne samouprave se po ključnim ekonomsko-socijalnim pokazateljima nalazi u kategoriji iznadprosječno razvijenih jedinica, dok se 6 jedinica lokalne samouprave nalazi ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske. Podatci koji se odnose na pokazatelj ugovorenih sredstva fondova EU u BDP-u županije, dobiveni su od strane nadležnog Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU te obuhvaćaju programe iz financijskog razdoblja 2014. – 2020.: Program Konkurentnost i kohezija, Program Učinkoviti ljudski potencijali, Program ruralnog razvoja te Program za pomorstvo i ribarstvo. U ukupni iznos nisu uključeni podatci za financijsku perspektivu 2021. – 2027., kao i za Nacionalni plan oporavka i otpornosti s obzirom na to da u tijeku izrade godišnjeg izvješća isti nisu bili dostupni. Navedeno je za posljedicu imalo odraz u postotku relevantnog pokazatelja. Tijekom izvještajnog razdoblja kroz partnerski pristup te suradnju nadležnih institucija i svih uključenih dionika, pružanje potpore javnopravnim tijelima, vršene su aktivnosti kojima su se jačali kapaciteti za povlačenje EU sredstava, odnosno pripremu i provedbu EU projekata, te aktivnosti u okviru kontrole EU projekata. Uspješnom pripremom i provedbom EU projekata omogućeno je otvaranje novih radnih mjesta, poboljšanje društvene, poslovne, socijalne i zdravstvene infrastrukture, te u konačnici opći gospodarski razvoj na području Zadarske županije. Tijekom izvještajnog razdoblja navedenim ulaganjima financiranim sredstvima JLP(R)S, nacionalnim sredstvima te sredstvima EU fondova, ostvaren je znatan napredak u području učinkovitosti te kvalitete pruženih usluga javnopravnih tijela na području Zadarske županije, a kojima se omogućava dizanje standarda i bolji život svih građana, uz porast gospodarskih aktivnosti, omogućavajući kontinuirani rast i razvoj.

8. POBOLJŠANJE DOSTUPNOSTI I KVALITETE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI UZ DALJNJI RAZVOJ I JAČANJE PROGRAMA PREVENCIJE ZA ZDRAV I KVALITETAN ŽIVOT

8.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Rashodi za zdravstvo JLP(R)S, po stanovniku, EUR:[33]	**482,39 (2019.)**	**530,89**	**670,99 (2022.)**
Rashodi za socijalnu zaštitu JLP(R)S, po stanovniku, EUR:[34]	**37,43 (2019.)**	**41,14**	**50,10 (2023.)**
Gustoća liječnika (na 10.000 stanovnika): **- Doktora medicine** **- Zdravstvenih djelatnika**[35]	**31,82 (2019.)** **150,75 (2019.)**	**34** **160**	**34,1 (2022.)** **164,9 (2022.)**

8.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 8

U promatranom periodu nastavljen je trend rasta rashoda na području zdravstva i socijalne zaštite, a osobito kao rezultat značajnih ulaganja kroz nacionalne i EU fondove u svrhu podizanja kvalitete i dostupnosti pružanja usluga za građane. Kod sva tri pokazatelja ishoda premašene su ciljne vrijednosti, omogućujući bolju zdravstvenu i socijalnu skrb na području Zadarske županije. Tijekom izvještajnog razdoblja s ciljem osiguravanja dostupnosti primarne zdravstvene zaštite na cjelokupnom teritoriju Zadarske županije, u suradnji s Domom zdravlja Zadarske županije i lokalnim brodskim prijevoznicima, organiziran je prijevoz liječnika sa otoka na kojima su ugovorene ordinacije u mreži javne zdravstvene službe (Silba, Ist) na male otoke (Rivanj, Sestrunj, Molat, Olib te Premudu). Nabavljen je novi i sigurniji brod za potrebe hitnog prijevoza putnika s otoka Ugljana i Pašmana do Zadra, dok će prethodni brod biti pričuvni te je stacioniran na otoku Ugljanu. Nabavka brze brodice, predstavlja značajan iskorak

[33] Izvor: GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O IZVRŠENJU PRORAČUNA ZADARSKE ŽUPANIJE ZA 2022. GODINU: https://www.zadarska-zupanija.hr/images/dokumenti/proracun/2022/Godi%C5%A1nji_izvje%C5%A1taj_o_izvr%C5%A1enju_prora%C4%8Duna_Zadarske_%C5%BEupanije_za_2022._godinu.pdf te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[34] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024. godine) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[35] Izvor: ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO ZADAR, Zdravstveno statistički ljetopis Zadarske županije za 2022. godinu, dostupno na: https://www.zjz-zadar.hr/downloadf/zdravstveno_statisticki_ljetopis_2022.pdf (ožujak 2024.)

u poboljšanju sigurnosti i dostupnosti zdravstvene zaštite na području Zadarske županije, kao rezultat projekta čije je financiranje osigurano putem europskih bespovratnih sredstava i državnog proračuna. Tijekom izvještajnog razdoblja potpisan je sporazum s nadležnim Ministarstvom zdravstva o financiranju rekonstrukcije zgrade i opremanja stacionara za palijativnu skrb Doma zdravlja, ukupne vrijednosti 2.256.287,74 EUR. Kroz uspostavu cjelovite službe palijativne skrbi (posteljni kapaciteti u bolnicama, koordinatori i mobilni palijativni tim), poboljšana je dostupnost palijativne skrbi, posebice za bolesnike kojima tim dolazi u kuće (ukupno 95 bolesnika pod skrbi mobilnog tima u 2023. godini). Završetkom projekta Telecordis, Hrvatski zavod za hitnu medicinu nabavio je medicinsku i računalnu opremu koja je postavljena na ruralnim, udaljenim i otočnim područjima, te su na području Zadarske županije opremljene ispostave Doma zdravlja Zadarske županije u Biogradu na Moru, Benkovcu, Obrovcu, Starigradu Paklenici te na Dugom otoku u Žmanu, čime su stvorene mogućnosti pružanja medicinskih usluga zdravstvene skrbi koja omogućuje pacijentima pristup zdravstvenim uslugama na daljinu[36]. Tijekom izvještajnog razdoblja na području županije bilo je u funkciji 8 telemedicinskih centara. Za potrebe pružanja dodatne zdravstvene zaštite štićenika u domovima za starije i nemoćne, osigurano je 52.825,00 EUR, čime su obuhvaćeni korisnici Doma za starije i nemoćne osobe Zadar (uključujući podružnice Preko i Sali), Dom za odrasle osobe Zemunik i Dom za odrasle osobe Sv. Frane.

Iznosom od 54.489,00 EUR sufinancirano je provođenje socijalnih usluga pomoći u kući starijim osobama, na području Nina, Obrovca, te općina Zemunik Donji, Gračac, Sv. Filip i Jakov te Preko. Nastavljeno je s ulaganjima u širenje socijalnih usluga u zajednici te je povećan iznos za sufinanciranje smještaja starijim i nemoćnim osobama u privatnom smještaju na 110 EUR mjesečno. Za provođenje navedenog programa, odnosno isplate novčane pomoći, ukupno je isplaćeno 617.154,87 EUR, za između 500 i 520 korisnika, koliko se u drugom dijelu 2023. godine kretao mjesečni broj zahtjeva osoba koje su ostvarile navedeno pravo.

[36] Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Telemedicina na području Zadarske županije: Potencijali i perspektive, dostupno na: https://www.hzhm.hr/aktualno/novosti/telemedicina-na-podrucju-zadarske-zupanije-potencijali-i-perspektive (ožujak 2024.)

9. RAZVOJ I UNAPRJEĐENJE UČINKOVITOSTI SUSTAVA SPORTA ZA POTICANJE REKREACIJE I VRHUNSKE SPORTSKE REZULTATE

9.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku, EUR [37]	37,04 (2019.)	41,14	56,36 (2023.)
Broj vrhunskih i vrsnih sportaša:[38]	33 (2021.)	70	47 (2024.)

9.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 9

Športska zajednica Zadarske županije krovno je tijelo sustava sporta na području Zadarske županije. Na regionalnoj razini sustav javnog sporta strukturno potpada pod djelatnost Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i šport Zadarske županije. Na razini jedinica lokalnih samouprava, općine i gradovi najčešće imaju jedinstvene upravne odjele u sklopu kojih se odvija i skrb o stanju sporta ili je takva skrb pak u domeni upravnih odjela općih društvenih djelatnosti. Tijekom izvještajnog razdoblja kroz razne manifestacije, edukacije i održana promotivna događanja podizala se svijest svih građana o važnosti vježbanja te bavljenja sportom za zdravlje i zdravstvenom značaju tjelesne aktivnosti kao zdravom načinu života te se promicala odgojna funkcija sporta kroz razvoj odgovornosti i tolerancije. Tijekom izvještajnog razdoblja praćeno je izvršavanje Programa javnih potreba u športu Zadarske županije za 2023. godinu, u dijelu koji se odnosi na financiranje isplate plaća i materijalnih troškova djelatnicima športskih saveza i Športske zajednice Zadarske županije kojima se sredstva za te namjene osiguravaju iz proračuna Zadarske županije. Sukladno Programu javnih potreba u prosvjeti za 2023. godinu provođene su i aktivnosti školskih športskih klubova kroz programe Univerzalna športska škola, namijenjenog za učenike od prvog do četvrtog razreda osnovnih škola i Vježbaonica, namijenjenog učenicima od petog do osmog razreda osnovnih škola te svim učenicima srednjih škola. Navedeni programi provođeni su u sklopu projekta Vratimo šport u škole, te promoviranja zdravog načina života i stvaranja navike svakodnevnog tjelesnog vježbanja među djecom i mladima na području Zadarske županije.

Kada se promatra napredak u ostvarivanju predmetnog posebnog cilja vidljivo je da su rashodi za sport JLP(R)S, po stanovniku od 37,04 EUR u 2019. narasli u 2023. godini na 56,36 EUR što je zasigurno rezultat ulaganja u sport i sportsku infrastrukturu na području Zadarske županije,

[37] Izvor: pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024. godine) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupni na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270

[38] Izvor: Registar kategoriziranih sportaša, Hrvatski olimpijski odbor (hoo.hr), dostupno na: https://www.hoo.hr/registar-kategoriziranih (ožujak 2024.)

kao što su to: zamjena poda sportske dvorane OŠ Franka Lisice Polača ukupne vrijednosti projekta 95.692,50 EUR i zamjena podloge vanjskog igrališta OŠ Vladimira Nazora Neviđane ukupne vrijednosti projekta 59.721,75 EUR. Sport i sportska rekreacija prepoznati su kao jedno od važnih područja unaprjeđenja kvalitete života, zdravlja i radne sposobnosti stanovništva na području Zadarske županije. Rekreativni sadržaj razvija se kroz poticanje i unaprjeđenje dostupnosti rekreacije i vježbanja građana, posebno na otvorenom. Da je na području Zadarske županije prepoznata važnost konkurentnog natjecateljskog sporta vidljivo je iz značajnog porasta broja vrhunskih i vrsnih sportaša u odnosu na početnu vrijednost pokazatelja ishoda, odnosno u povećanju ostvarene vrijednosti pokazatelja za 42,4 % .

10. RAZVOJ ZADARSKE ŽUPANIJE KAO POTICAJNOG OKRUŽENJA ZA MLADE I OBITELJ

10.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Postotak stanovništva od 0 do 14 godina u ukupnom stanovništvu:[39]	14,85 (2019.)	15,00	14,56 (2021.)
Iznos isplaćenih potpora za novorođenu djecu, EUR[40]	384.896,14 (2020.)	424.712,99	357.000,00 (2023.)
Saldo ukupne migracije, po županiji:[41]	419 (2019.)	500	295 (2022.)

10.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 10

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je sa ulaganjima, provođenjem niza socijalno-demografskih mjera, pružanjem potpora u svrhu poticanja demografske obnove te stvaranja boljih uvjeta za život građana, odnosno obitelji na području Zadarske županije. Tijekom 2023. godine, nastavljeno je s isplatom novčane pomoći za novorođenu djecu s područja Zadarske županije. Novčana pomoć za prvo i drugo novorođeno ili posvojeno dijete iznosila je 135,00 EUR, a za treće i svako sljedeće rođeno ili posvojeno dijete 675,00 EUR, a isplaćivala se temeljem zahtjeva koje su podnosili roditelj ili posvojitelj prilikom prijave djeteta. Ukupno je tijekom izvještajnog razdoblja isplaćeno potpora za 1.447 djece, za koje je isplaćeno 357 tisuća EUR, čime je ostvareno povećanje broja isplaćenih potpora u odnosu na prethodnu 2022. godinu, kada je bilo ukupno isplaćenih 1.411 novčanih naknada.

Na području Zadarske županije tijekom izvještajnog razdoblja, najviše rođene djece bilježe: Zadar, Benkovac, Sv. Filip i Jakov, Poličnik, Pakoštane, Biograd na Moru, Sukošan, Bibinje, Posedarje te Vir. U svrhu poboljšanja dostupnosti lokalne infrastrukture, te kao jedan od preduvjeta za ostanak mladih obitelji kao nužnih uvjeta demografske revitalizacije i razvoja, provođen je Program za financiranje uređenja i opremanja dječjih igrališta[42]. Programe/projekte jedinica lokalne samouprave I. i II. stupnja razvijenosti Zadarska županija je financirala do 90 % iznosa vrijednosti programa/projekta, a programe/projekte jedinica lokalne samouprave III. do VIII. stupnja razvijenosti maksimalno do 70 % iznosa vrijednosti programa/projekta. Tijekom izvještajnog razdoblja, za 10 zahtjeva koji su udovoljavali uvjete Programa, isplaćeno je

[39] Izvor: DZS STANOVNIŠTVO – POPIS 2011. i POPIS 2021.
[40] Izvor: Zadarska županija, ožujak 2024.
[41] Izvor: DZS, MIGRACIJA STANOVNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE U 2022., dostupno na: https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58061 (ožujak 2024.)
[42] Zadarska županija, dostupno na: https://www.zadarska-zupanija.hr/potpore-priznanja/aktivni-natjecaji (ožujak 2024.)

92.802,60 EUR. Zadarska županija, kada je u pitanju pokazatelj koji se odnosi na ukupni migracijski saldo između županija, nastavlja s pozitivnim rastom u prethodnom razdoblju, približavajući se brojkama koje su ostvarivane u pretpandemijsko vrijeme. Uzimajući u obzir negativne demografske trendove koji su prisutni na području cijele Republike Hrvatske, migracijski saldo za Zadarsku županiju može se svakako istaknuti kao pozitivan i na razini cijele zemlje, a s obzirom na to da je prema navedenom pokazatelju Zadarska županija među tri najpoželjnije destinacije po pitanju doseljavanja, uz Zagrebačku i Istarsku županiju. Tim pokazateljem potvrđuje se održivi rast i razvitak Zadarske županije, uspješnost provođenja niza socijalno-demografskih mjera te razvoja društvene i gospodarske infrastrukture, a sve s ciljem stvaranja preduvjeta za bolji život građana Zadarske županije, odnosno stvaranja pozitivnog okruženja za život, poglavito mladih obitelji.

11. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ZA JAČANJE OTPORNOSTI ZADARSKE ŽUPANIJE

11.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Rashodi za civilnu zaštitu, po stanovniku, EUR:[43]	10,17 (2019.)	10,62	13,99 (2023.)
Broj požara na 10.000 stanovnika:[44]	76 (2019.)	65	50,39 (2023.)
Broj članova operativnih snaga civilne zaštite (na 10.000 stanovnika):[45]	47 (2019.)	50	59 (2023.)

11.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 11

Izgradnja poticajnog okruženja otpornog na krize (izazove) podrazumijeva izgradnju sigurnog okruženja, sposobnog nositi se s ugrozama uzrokovanih raznovrsnim ljudskim i/ili prirodnim faktorima. Sigurnost svih stanovnika Zadarske županije na visokoj je razini, čemu u prilog govori stabilan i razvijen sustav zaštite i spašavanja predvođen službama iz sustava civilne zaštite Zadarske županije te donesenim planovima i procjenama kojima se procjenjuju rizici ugroze stanovništva i materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od velikih nesreća. Velike nesreće i katastrofe svoje porijeklo nalaze u prirodnim fenomenima te tehničko-tehnološkim procesima. Stoga je identifikacija i analiza opasnosti i rizika, analiza posljedica, procjena rizika od mogućih velikih prirodnih i tehnoloških katastrofa, uključujući i buduće posljedice klimatskih promjena, vrlo važna komponenta za prevenciju katastrofa i politiku prevencije na razini Zadarske županije. Sustav civilne zaštite razvija se na već postojećim kapacitetima operativnih snaga, žurnih službi, pravnih osoba, udruga građana i samih građana te pomoći s više razine. Razvoj sustava civilne zaštite u Zadarskoj županiji kontinuirani je proces koji se razvija s ciljem smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća, jačanja pripremljenosti kroz jačanje kapaciteta operativnih snaga sustava civilne zaštite u odgovoru na posljedice velikih nesreća i katastrofa, te konstantnu prilagodbu organizacijski i preventivno civilne zaštite, novim rizicima i sigurnosnim izazovima. Zadarska županija u izvještajnom razdoblju u segmentu civilne i protupožarne zaštite poduzela je niz preventivnih i planskih aktivnosti koje proizlaze iz Programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku

[43] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024.) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA. https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[44] Izvor: Javna vatrogasna postrojba Zadar, Vrsta i broj intervencija Grada Zadra po godinama, dostupno na: ZADARSKI VATROGASCI - JVP Zadar (jvp-zadar.hr) (Ožujak 2024.)

[45] Izvor: Zadarska županija, Vatrogasna zajednica Zadarske županije

Hrvatsku u 2023. godini[46], analizom stanja u protupožarnoj zaštiti pred ljetnu požarnu sezonu, donošenjem operativnih planova djelovanja i financijskog plana te Plana rada Županijskog Stožera za ljetnu požarnu sezonu 2023. Županijska radio mreža s Operativnim timom za radio veze kao potpora profesionalnim službama u komunikaciji u kriznim uvjetima osigurava autonomnost rada kriznih službi bez obzira na postojanje električne energije u sustavu. Ovaj sustav redovito se provjerava i održava. Suradnja sa svim žurnim službama (vatrogasci, policija, hitna pomoć) i operativnim snagama sustava civilne zaštite (Stožer civilne zaštite, Crveni križ, HGSS, ostale udruge, pravne osobe u sustavu civilne zaštite) odvijala se kontinuirano od državne preko regionalne do lokalne razine za poboljšanje sustava u cjelini. Zadarska županija nastavila je suradnju s Hrvatskom gorskom službom spašavanja, Stanicom Zadar donošenjem Programa javnih potreba HGSS-a za 2023. godinu kojim je definirano financiranje redovne djelatnosti Stanice Zadar. Potporu u aktivnostima i financiranju ima i Interventni tim Crvenog križa za krizne situacije. Zadarska županija tijekom izvještajnog razdoblja aktivno je bila uključena i u pronalaženje većeg prostora za skladištenje potrebnog Crvenom križu te osiguranja dodatnih sredstava za poboljšanje uvjeta operativnih snaga sustava civilne zaštite iz Europskog mehanizma za civilnu zaštitu. U dijelu izrade planske dokumentacije iz područja civilne zaštite u prvom polugodištu 2023. godine donesena je nova, revidirana Procjena rizika od velikih nesreća za Zadarsku županiju. I nadalje je rizik od požara otvorenog tipa procijenjen rizikom neprihvatljive razine i ima prioritet u provedbi mjera i aktivnosti, a ovom Procjenom rizika posebno je vrednovana i potencijalna prijetnja od onečišćenja Zrmanje uslijed ispiranja podzemnih voda na području nekadašnje tvornice Glinica. U izvještajnom razdoblju donesen je i novi Plan djelovanja civilne zaštite Zadarske županije te Plan vježbi za 2024. godinu. Isto tako, izrađena je Godišnja analiza sustava civilne zaštite te donesen Plan razvoja sustava civilne zaštite Zadarske županije u nadolazećem periodu.

Što se tiče pokazatelja Rashoda za civilnu zaštitu po stanovniku vidljivo je da se u proračunu Zadarske županije iznosi sredstava za civilnu zaštitu kontinuirano povećavaju, a što je i u skladu s gore navedenim provedenim aktivnostima tijekom izvještajnog razdoblja, te je iznos od 10,17 EUR po stanovniku iz 2019. godine narastao na iznos od 13,99 EUR po stanovniku u 2023. godini. Pokazatelj ishoda broj požara na 10 000 stanovnika u 2019.godini bio je 76, postavljena ciljna vrijednost je 65 požara na 10 000 stanovnika, a u 2023.godini rezultati su iznimno dobri i iznose 50 požara na 10 000 stanovnika.

Što se tiče pokazatelja ishoda koji se odnosi na broj članova operativnih snaga civilne zaštite na 10 000 stanovnika vidljivo je da pokazatelj raste i da je u 2023. iznosio 59 te da je premašio zadanu ciljnu vrijednost od 50 članova operativnih snaga civilne zaštite na 10 000 stanovnika. Navedeni ostvareni pokazatelj, sadržava članove interventnih timova koji su obučeni za krizne situacije, stožer civilne zaštite te pripadnike vatrogasnih snaga (interventni timovi predstavljaju posebno obučene snage, dok pored navedenih mogu postojati i pričuvne snage koje mogu doprinijeti po potrebi u kriznim situacijama itd.).

[46] Hrvatska vatrogasna zajednica HVZ, https://hvz.gov.hr/izdvojeno-11/program-aktivnosti-2024/programi-aktivnosti/4277 (ožujak 2024.)

12. UNAPRJEĐENJE SUSTAVA ZAŠTITE OKOLIŠA, OČUVANJA PRIRODNE BAŠTINE I ODRŽIVOG UPRAVLJANJA PROSTORNIM RESURSIMA

12.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Kopnena i morska zaštićena područja (% ukupne teritorijalne površine), %:[47]	10,36 (2021.)	12,00	10,36 (2023.)
Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku, EUR:[48]	55,73 (2019.)	59,73	86,61 (2023.)

12.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 12

Prema odredbama Zakona o zaštiti prirode zaštićenim područjima upravljaju javne ustanove, a na poslovima skrbi o zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije djeluje NATURA JADERA, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Županije. Zaštita prirode obavlja se sukladno godišnjem programu zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja štićenog područja. Tijekom izvještajnog razdoblja, a sukladno zakonskim odredbama, donesen je protekom četverogodišnjeg razdoblja novi Program zaštite zraka i Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja. Ukupno je izrađeno 10 planova upravljanja područjem ekološke mreže, od čega 4 u prethodnom izvještajnom razdoblju, a 6 u ovom izvještajnom razdoblju. Planovi upravljanja izrađeni su u okviru projekta „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“ financiranog iz Europskog kohezijskog fonda kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija. Naručitelj usluge: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. Trošak izrade predmetnih planova upravljanja financiran je iz predmetnog projekta, a NATURA JADERA je sudjelovala u izradi predmetnih dokumenata kroz rad djelatnika u okviru svoje redovne djelatnosti. U prethodnim izvještajnim razdobljima su izrađeni planovi upravljanja područjem ekološke mreže: Ninskog zaljeva i okolice (PU 6080, 2022. – 2031., Zadar, 17. rujna 2021.), Bokanjačko blato (PU 8030, 2022. – 2031., Zadar, 17. rujna 2021.), Karišnica i Bijela (PU 6081, 2022. – 2031., Zadar, 30. studenog 2021.) te Bruvno i Bulji (PU 6073, 2022. – 2031., Zadar, 17. veljače 2022.). Tijekom izvještajnog razdoblja izrađeni planovi upravljanja područjem ekološke mreže su: otoka Silbe (PU 6100, 2023. – 2032., Zadar, 24. veljače 2023.), Benkovac (PU 6112, 2023. - 2032., Zadar, 5. siječnja 2023.), Srednji kanal – Murtersko more (PU 6130,

[47] Izvor: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Zadarske županije Natura Jadera

[48] Izvor: Pojedinačni godišnji izvještaji o izvršenju proračuna jedinica lokalne i područne samouprave za 2023. godinu prema funkcijskoj klasifikaciji, dostupni na RKPFI portalu: https://rkpfi.drzavna-riznica.hr/PORTAL/Report/ReportSingleList (ožujak 2024.) te podaci Državnog zavoda za statistiku, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA. https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

2023. – 2032., Šibenik, 24. svibnja 2023.), Ravni kotari (PU 6006, 2023. – 2032. Zadar, 15. svibnja 2023., nadležnost PU Ravni Kotari naknadno prebačena je na PP Vransko jezero), ornitološkim rezervatima i područjima ekološke mreže otoka Paga (PU 6092-1, 2023.-2032., Zadar, 15. lipnja 2023.), zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Dugog otoka (PU 6128, 2023. – 2032., Zadar, 15. svibnja 2023.).

Sukladno provedbi mjera i ciljeva utvrđenih Studijom korištenja i zaštite mora i podmorja Zadarske županije te izrađenih i prihvaćenih Programa praćenja stanja okoliša i onečišćenja obalnog i morskog područja, kao glavnog programa, te sektorskih Programa praćenja stanja okoliša za područje marikulture, luka otvorenih za javni promet i luka posebne namjene te otpadnih voda na području županije, u sklopu procesa Integralnog upravljanja obalnim područjem Zadarske županije, praćenje pokazatelja se vrši na 90 referentnih točaka, te je tijekom izvještajnog razdoblja sklopljen novi ugovor o praćenju na vrijeme od dvije godine. Koordinirana je provedba javne rasprave za studije o utjecaju na okoliš eksploatacije tehničkog građevnog kamena na eksploatacijskim poljima u Općini Pašman te Općini Gračac. Na ukupno 100 plažnih točaka na području Zadarske županije provođeno je praćenje kakvoće mora na morskim plažama, sukladno Uredbi Vlade RH o kakvoći mora za kupanje. U bazi Registra onečišćavanja okoliša, kao skupa podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš, prijavljeni su podaci za ukupno 271 organizacijsku jedinicu.

Tijekom izvještajnog razdoblja provedeni su javni pozivi za udruge te su sklopljeni ugovori o potporama za 11 programa i projekata u zaštiti okoliša i prirode te osnovnim školama Šime Budinića i Bartula Kašića u Zadru, dok je Općini Galovac dodijeljena potpora za projekte u zaštiti okoliša i prirode.

Sukladno Zakonu o zaštiti prirode koji određuje da upravno tijelo županije nadležno za poslove zaštite prirode, provodi Prethodnu ocjenu i Glavnu ocjenu za zahvate: za koje upravno tijelo provodi postupak procjene utjecaja na okoliš ili postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš; na zaštićenom području u kategoriji regionalnog parka, značajnog krajobraza, park-šume, spomenika prirode i spomenika parkovne arhitekture, kao i za zahvate na području koje nije ujedno i zaštićeno područje provodili su se postupci Prethodne ocjene. U izvještajnom razdoblju podneseno je 76 zahtjeva za provedbu postupka Prethodne ocjene te izdano isto toliko rješenja ili mišljenja o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. U izvještajnom razdoblju provedene su tri rasprave za studije Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, i to SE Poličnik (Općina Poličnik), SE Power Solar i SE Rankan (obje na području Općine Stankovci). Također, prema Sporazumu o suradnji na nadopuni i pristupu sadržaju informacijskog sustava zaštite prirode RH iz listopada 2020. godine, nadležni upravni odjel provodi prikupljanje podataka i pratećeg sadržaja o sastavnicama prirode na području Županije te ih unosi u odgovarajuće tematske baze Informacijskog sustava zaštite prirode (ISZP-a).

Po pitanju pokazatelja ishoda koji se odnosi na rashode za zaštitu okoliša na području županije po stanovniku, vidljiv je značajan napredak, odnosno rast ostvarene vrijednosti za 45 % u odnosu na postavljenu ciljnu vrijednost.

13. UNAPRJEĐENJE KVALITETE I ODRŽIVOSTI KOMUNALNIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA I USLUGA

13.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Stupanj recikliranja komunalnog otpada:[49]	15,6 (2018.)	25,00	26,9 (2022.)
Stanovništvo priključeno na javnu vodoopskrbu, % : [50]	92,13 (2019.)	97,00	86,9 (2022.)
Stanovništvo priključeno na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda: [51]	19.812 (2021.)	40.000	23.503 (2023.)

13.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 13

Tijekom izvještajnog razdoblja zaprimljeno je 31 izvješće jedinica lokalne samouprave o provedbi Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za 2022. godinu te je izrađeno objedinjeno Izvješće Zadarske županije o provedbi navedenog Plana koje je dostavljeno resornom Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja. Također, u prethodnom periodu proveden je postupak javne nabave za uslugu izrade Plana gospodarenja otpadom Zadarske županije za razdoblje od 2023. do 2028. godine. Tijekom izvještajnog razdoblja, kako je prethodno naznačeno u okviru PC 12, nastavljeno je prikupljanje podataka za potrebe Registra onečišćavanja okoliša te su u Registar uneseni i obrađeni podaci za ukupno 271 organizacijsku jedinicu. Nastavljeno je tijekom izvještajnog razdoblja s provođenjem aktivnosti kojima se unaprjeđivao sustav kružnog gospodarenja otpadom, ulaganjima u kapacitete i potrebnu infrastrukturu, što je rezultiralo daljnjim porastom pri stupnju recikliranja komunalnog otpada, koji je premašio postavljenu ciljnu vrijednost, a u odnosu na početnu vrijednost iz 2018. godine ubilježeno je povećanje od 72 %. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je s izgradnjom Centra za gospodarenje otpadom, odnosno završnoj fazi projekta montaži opreme u postrojenju za mehaničko-biološku obradu otpada. Dovršetkom Centra za gospodarenje otpada, kao strateškim projektom Zadarske županije, zadarska regija imati će jedan od četiri centra za gospodarenje otpadom na razini cijele RH. Izgradnja Centra predstavlja najsigurniju alternativu postojećim odlagalištima na području Zadarske županije s obzirom na korištenje obrade miješanog komunalnog otpada i građevnog otpada po najvećim europskim standardima. Pretovarne stanice su izgrađene te su spremne za prihvat otpada, a nalaze na području Biograda

[49] Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Izvješće o komunalnom otpadu za 2022. godinu, dostupno na: https://www.haop.hr/sites/default/files/uploads/inline-files/OTP_Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20komunalnom%20otpadu%20za%202022.%20godinu_FV.pdf (ožujak 2024.)

[50] Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Izvještaj o zdravstvenoj ispravnosti vode za ljudsku potrošnju u Republici Hrvatskoj za 2022. godinu

[51] Izvor: Podaci prikupljeni od JLS i komunalnih tvrtki na području Zadarske županije (veljača/ožujak 2024.)

na Moru, Gračaca te Pagu s pripadajućom transportnom opremom.

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je i s aktivnostima usmjerenim na unaprjeđenju sustava vodoopskrbe i javne odvodnje na području Zadarske županije, te korištenja odnosno apsorpcije sredstava koje su na raspolaganju putem EU fondova i daljnjih ulaganja u projekte aglomeracija na dobrobit građana i gospodarstva. Po pitanju vodnog gospodarstva nastavljena je suradnja s Hrvatskim vodama i jedinicama lokalne samouprave koje gravitiraju Novigradskom i Karinskom moru, kao i podvelebitskom kanalu te su zaprimljeni zahtjevi Općina Polača, Ražanac, Zemunik Donji i Škabrnja za poboljšanjem stanja infrastrukture na svojim područjima. Pri pokazatelju koji se odnosi na broj stanovnika priključenih na javnu vodoopskrbu, posljedica smanjenja pokazatelja u odnosu na prethodna razdoblja ogleda se u rezultatima popisa stanovništva odnosno na smanjenju ukupnog broja stanovnika i negativnih demografskih trendova, te također i u vidu korištenja pojma mogućnost priključenosti koja je veća u odnosu na pojam priključenosti, što zbirno dovodi do razlika u sadašnjim i prethodnim rezultatima odnosno podacima na razini cijele Republike Hrvatske, pa tako i na području Zadarske županije. Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku, ukupna duljina mreže javne vodoopskrbe povećala se za 14,21 % od 2014. do 2022. godine, odnosno za 195 km. Zahvat vode kreće se od 34 do 35,8 mil. m^3. Pokazatelj stanovništva priključenog na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda također je u porastu, no u pripremi i provedbi su projekti aglomeracija nakon čije bi se provedbe ovaj pokazatelj trebao značajnije podići. Na području Zadarske županije od 2014. godine do 2022. godine izgrađeno je 206 km mreže javne odvodnje, odnosno zabilježen je porast od 88 %[52].

[52] Državni zavod za statistiku, OKOLIŠ – PREGLED PO ŽUPANIJAMA, dostupno na: https://podaci.dzs.hr/media/ss3h2m0j/okolis.xlsx (ožujak 2024.)

14. UNAPRJEĐENJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI I INFRASTRUKTURE UZ TRANZICIJU PREMA ČISTOJ ENERGIJI I OIE

14.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Potrošnja primarne energije, PJ (Neposredna potrošnja energije na području Zadarske županije, PJ):	**10,2197 (2019.)**	**10,1827**	**n/p**
Broj javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon:[53]	**40 (2020.)**	**80**	**88 (2024.)**

14.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 14

Nastavno na Europski zeleni plan, te u skladu s globalnim trendovima, unaprjeđenjem i ulaganjem u energetsku učinkovitost i infrastrukturu Zadarska županija je, uz generalno opredjeljenje u energetskom području na osnovama koristivosti obnovljivih i ekološki prihvatljivih izvora energije (voda, vjetar, sunce, plin...) podržala Nacionalne energetske programe koje je usvojila Vlada RH, a provode se kroz projekt plinofikacije Zadarske županije te potencijale i koristivost energije vjetra i sunca – Program mjerenja i Atlas vjetra Zadarske županije te Atlas dozračene sunčeve energije. Atlas vjetra za Zadarsku županiju je osigurao pouzdane, visokokvalitetne i reprezentativne službene podatke gospodarsko-poduzetničkom sektoru koji imaju ili će imati interesa za izgradnju vjetroparkova na području Zadarske županije. S obzirom na to da se radi o izuzetno značajnim financijskim ulaganjima, podaci *Atlasa vjetra* su ključni u odluci investicijskog ulaganja. U prethodnom razdoblju sklopljen je ugovor o korištenju mjerne stanice Umčić s društvom HEP Proizvodnja d.o.o., budući se stup nalazi u području iskazanog interesa za ulaganje u vjetropark koje je time na sebe preuzelo i troškove mjerenja parametara vjetra kao i održavanja mjerne stanice ali i osiguranja dobivenih podataka za potrebe Atlasa vjetra. U izvještajnom razdoblju s društvom Hrvoje Požar sklopljen je ugovor o nastavku mjerenja parametara vjetra na mjernoj stanici Bili brig a koji se provodi u kontinuitetu. Ova mjerna stanica je i rekonstruirana zbog štete nastale od požara na ljeto 2022. godine.

Što se tiče plinifikacije do sada je izgrađeno oko 43 km plinovoda te je priključeno oko 1.150 potrošača (50 poslovnih i 1.100 privatnih korisnika) u Zadru, Biogradu n/M i dijelu Benkovca (naselja Benkovac, Šopot, Podlug, Perušić Benkovački i poslovne zone Šopot i Benkovačko Selo) kao dijelom prve faze plinofikacije Županije. Tijekom 2023. godine praćena je provedba projekta izgradnje distribucijskog sustava i distribucija plina, sukladno aktivnostima koje je Zadarskoj županiji dostavljao koncesionar.

U skladu s Akcijskim planom Energetske učinkovitosti Zadarske županije 2023. – 2024. godine

[53] Izvor: https://www.plugshare.com (ožujak 2024.)

i godišnjem planu Energetske učinkovitosti za 2023. godinu Zadarska županija je tijekom veljače 2023. godine objavila Javni poziv za sufinanciranje izgradnje novih sunčanih elektrana za proizvodnju električne energije za vlastite potrebe na području Zadarske županije za 2023. godinu. Cilj ovog Poziva bio je povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u postojećoj potrošnji električne energije u kućanstvima na području Zadarske županije te smanjenje emisija stakleničkog plina CO_2, a sve u skladu s Europskim zelenim planom za postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine. Ovim Javnim pozivom sufinancirala se nabava i ugradnja novog sustava s fotonaponskim pretvaračima (*modulima*) za proizvodnju električne energije za potrebe kućanstva (za vlastitu potrošnju) instalirane snage do 10 kW. Prijavitelji su mogli ostvariti bespovratna sredstva Zadarske županije u iznosu do 40 % prihvatljivih troškova ulaganja. Osigurana su sredstva u iznosu od 100.000,00 EUR, a u drugoj polovici 2023. godine isplaćene su potpore u ukupnom iznosu od 85.882,73 EUR. Također, u 2023. godini dovršena je Agenda za prelazak na čiste oblike energije otoka Grada Zadra te je započela izrada Agende otoka Pašmana u okviru inicijativa Čista energija za EU otoke, odnosno „*30 renewable islands for 2030*“ čime se otoci Zadarske županije strateški opredjeljuju prema čistim oblicima energije i klimatskoj neutralnosti.

Podatak koji se odnosi na pokazatelj potrošnje primarne energije (Neposredna potrošnja energije na području Zadarske županije, PJ) nije dostupan već se raspolaže samo s početnom vrijednosti pokazatelja u okviru dokumenta Akcijski plan energetske učinkovitosti Zadarske županije 2020. – 2022. Akcijski plan Energetske učinkovitosti Zadarske županije 2023. - 2024. godine rađen je izmijenjenom metodologijom te ovaj podatak nije obuhvaćen. Kroz proces srednjoročnog vrednovanja Plana razvoja predložit će se unos zamjenskog pokazatelja za praćenje napretka predmetnog posebnog cilja.

Što se tiče pokazatelja javno dostupnih punionica za vozila na električni pogon vidljivo je da se njihov broj kontinuirano povećava te da je trenutni broj punionica porastao na 88, što predstavlja rast od 120 % u odnosu na broj punionica u 2020. godini kada ih je bilo 40 na području Zadarske županije. Ovaj rezultat posljedica je uspješnog sufinanciranja i poticanja izgradnje punionica za električna vozila te vozila na električni ili alternativni pogon nacionalnim i EU sredstvima, što je dovelo i do značajnog porasta broja vozila pogonjenih električnim te hibridnim pogonom u proteklom razdoblju na području Zadarske županije.

15. RAZVOJ KONKURENTNE, OTPORNE I ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I PREHRAMBENOG SEKTORA

15.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača:[54]	8.000 (2019.)	8.500	8.315 (2023.)
Udio prihoda poljoprivrednog sektora u BDP-u županije, %:[55]	5,38 (2018.)	7	1,27 (2021.)
Područje pod ekološkom poljoprivredom, ha:[56]	8.492 (2020.)	10.000	11.192 (2022.)

15.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 15

S ciljem razvoja konkurentne, otporne i održive poljoprivrede i prehrambenog sektora Zadarska županija ulaže u poduzetničku potpornu infrastrukturu, ali i sufinancira troškove kupnje opreme, troškove vezane za biljnu proizvodnju, za stočarstvo, sudjelovanje na domaćim i inozemnim manifestacijama, certificiranje i marketinšku pripremu proizvoda te za adaptaciju i opremanje objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda na poljoprivrednom gospodarstvu. S ciljem stvaranja preduvjeta za razvoj i podizanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača na području Zadarske županije u izvještajnom razdoblju proveo se niz aktivnosti koje su vezane za razvoj sustava za navodnjavanje, a odnosile su se od izrade projektne dokumentacije, izgradnje sustava do samog upravljanja sustavom za navodnjavanje, zatim izrade dokumentacije vezane za izgradnju Logističko distributivnog centra za voće i povrće te Poljoprivredno-edukacijskog centra (PEC). Za potrebe izgradnje PEC-a Zadarska županija je u suradnji s Općinom Zemunik Donji osigurala zemljište te ostalu potrebnu infrastrukturu. Na prostoru površine oko 3 ha uspostavit će se edukacijski centar za stručno usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje lokalnih poljoprivrednih proizvođača.

[54] Izvor: Upisnik_poljoprivrednika_broj_PG-a_2023_12_31., dostupno na: https://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednika/ (ožujak 2024.)
[55] Izvor: HGK, Gospodarska kretanja Zadarske županije BROJ 38, rujan 2022., dostupno na: https://www.hgk.hr/documents/gospodarska-kretanja-zadarske-zupanije-br-38634e3ffc86b8a.pdf (ožujak 2024.) i DZS, 12.1.3.2. - 2021. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD ZA REPUBLIKU HRVATSKU, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 I ŽUPANIJE U 2021. TEKUĆE CIJENE (ESA 2010), dostupno na: https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku po stanovniku, prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije (ožujak 2024.)
[56] Izvor: Državni zavod za statistiku, Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo, Ekološka poljoprivreda, Tablica 2.2. Površina ekološkog korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama u hektarima, HR NUTS 3 (HR_NUTS 2021.), dostupno na: https://web.dzs.hr/PXWeb/Selection.aspx?px_path=Poljoprivreda%2c+lov%2c+%u0161umarstvo+i+ribarstvo__Ekolo%u0161ka+poljoprivreda&px_tableid=EP22.px&px_language=hr&px_db=Poljoprivreda%2c+lov%2c+%u0161umarstvo+i+ribarstvo&rxid=b5afef40-f020-49b8-8b01-c7233f3ef12c (ožujak 2024.)

Projektom izgradnje PEC-a planirane su dvije dvorane za edukaciju, uredi za voditelje centra te edukatore, a također će se osigurati i manji prostor za Odjel za ekologiju, agronomiju i akvakulturu Sveučilišta u Zadru, Upravu za stručnu podršku razvoju poljoprivrede Ministarstva poljoprivrede te prostor za rad udruga u poljoprivredi.[57] Osim edukacije, ključna aktivnost PEC-a bit će plastenički inkubator. Cilj inkubatora je pomoći novoosnovanim obiteljskim gospodarstvima prelazak na proizvodnju u zatvorenom prostoru. Izgradnja PEC-a započela je u srpnju 2023. godine. Nadalje, na području Grada Biograda na Moru, unutar obuhvata jedinstvene zone za gospodarske namjene Jankolovica planira se izgraditi Logističko-distributivni centar za voće i povrće. Nakon što je u prosincu 2022. godine završen Idejni projekt Logističko-distributivnog centra za voće i povrće, u svibnju 2023. godine za isti je proveden postupak nabave izrade Elaborata zaštite okoliša. Plan je izgraditi Centar koji bi služio u svrhu poticanja razvoja proizvodnje malih proizvođača organiziranih u proizvođačke organizacije. Osnivanje proizvođačke organizacije u povrću i voću je također jedna od aktivnosti UO za poljoprivredu, ribarstvo i EU fondove Zadarske županije na kojoj se intenzivno djelovalo tijekom izvještajnog razdoblja. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavilo se s izvođenjem hidro geoloških istraživanja za potrebe korištenja vode za navodnjavanje, na području Debeljaka i Lišana Ostrovičkih, te su izvedena i geofizička istraživanja na području Nadina, Zemunika Donjeg i Sikova. Tijekom 2023. godine izrada projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja provodila se temeljem Plana navodnjavanja za područje Zadarske županije, te se radilo na izradi projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja Vransko polje I. faza - podsustav Gorčine, i Vransko polje I. faza - podsustav Malo Blato. Temeljem godišnjih programa održavanja nastavljeno je s upravljanjem i održavanjem sustava navodnjavanja: Baštica I. faza, Baštica II. faza, Lišansko polje, Donja Baštica.

U sklopu Javnog poziva za podnošenje zahtjeva za dodjelu sredstava potpora iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja za 2023. godinu odobreno je ukupno 153 zahtjeva za dodjelu potpora u ukupnom iznosu od 309.608,89 EUR. U sklopu Javnih poziva udrugama za sufinanciranje projekata iz područja poljoprivrede i ruralnog razvoja, ribarstva, marikulture i zaštite životinja Zadarske županije za 2023. godinu odobreno je ukupno 15 zahtjeva i isplaćene su potpore u iznosu od 15.000,00 EUR.

Kada promatramo napredak u ostvarenju vrijednosti pokazatelja ishoda u cilju stvaranja konkurentne, otporne i održive poljoprivrede i prehrambenog sektora jasno je da Zadarska županija ostvaruje vidljivi napredak. Tako je broj subjekata upisanih u Upisnik poljoprivrednih proizvođača s 8.000 u 2019. godini porastao na 8.315 u 2023. godini, a kontinuirani rast se očitovao i kod pokazatelja ishoda koji se odnosi na površine pod ekološkom poljoprivredom. U 2020. godini evidentirano je 8.492 ha površina pod ekološkom poljoprivredom, u 2021. godini 9.942 ha, a u 2022. godini ukupno 11.192 ha.

[57] Izvor: Zadarska županija, Kreće izgradnja Poljoprivredno-edukacijskog centra u Zemuniku, dostupno na: https://www.zadarska-zupanija.hr/novosti/item/4072-kre%C4%87e-izgradnja-poljoprivredno-edukacijskog-centra-u-zemuniku (ožujak 2024.)

16. RAZVOJ KONKURENTNOG, ODRŽIVOG I OTPORNOG RIBARSTVA I AKVAKULTURE

16.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Udio prihoda sektora ribarstva i marikulture u BDP-u županije%:[58]	**9,62 (2018.)**	**12,50**	**8,69 (2021.)**
Ulovi – unutarnje vode, t:[59]	**21.048 (2018.)**	**25.000,00**	**15.356 (2023.)**

16.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 16

Ribarstvo i marikultura predstavljaju iznimno važan segment ukupnog gospodarstva Zadarske županije. Plivaričarski ribolov reguliran je novim mjerama Opće komisije za ribarstvo Sredozemlja (GFCM), koje su obvezujuće za sve članice EU-a i ugrađene u europsko i nacionalno zakonodavstvo. Tako je određen maksimum ulova za Hrvatsku u iznosu od 51.735 t sitne plave ribe u 2023. godini. Prema višegodišnjem planu, koji je donio GFCM, ulovi u 2022. i 2023. smanjeni su za pet posto za inćune i osam posto za srdelu. Nakon prijelaznog perioda donijet će se novi višegodišnji plan na bazi novih podataka za razdoblje 2024. − 2029. i za svaku sezonu ulova biti će određena moguća maksimalna količina. Od ukupne kvote 900 t otpada na gospodarski ribolov i 120 t na udičarske alate. Maksimalni dopušteni prilov jest 18,47 t. Ribolovna flota na području Zadarske županije ima oko 430 brodova, održavajući navedeni broj ribolovne flote posljednjih godina konstantnim.

Najavljeni *scrapping* (izlazak ribarskih brodova iz ribolova) sigurno će utjecati na smanjenje broja brodova i ukupnoga ribolovnog napora (u KW i GT). Očekivano smanjenje ulova koje će biti propisano novim višegodišnjim planom sigurno će se odraziti i na ribolovnu flotu. Stoga će *scrapping* biti važna mjera obeštećenja i izlaska iz djelatnosti ribolova.[60] Upravo zbog prethodno navedenih činjenica, ostvareni pokazatelji ishoda u predmetnom posebnom cilju, a koji se odnose na Udio prihoda sektora ribarstva i marikulture u BDP-u županije te količinu ulova, su posljedično manji od početnih vrijednosti pokazatelja. S druge strane promatrajući udjele poljoprivrede, šumarstva i ribarstvo (A01.1-A03.2, NKD 2007.) u ukupnom prihodu za 2022. godinu moguće je iščitati orijentiranost gospodarstva Zadarske županije na marikulturu i snagu poduzeća morske akvakulture. Prema podatcima HGK, Županijske komore Zadar iskazanim u Gospodarskim kretanjima Zadarske županije u ukupnom udjelu dominira

[58] Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Gospodarska kretanja Zadarske županije broj 38., rujan 2022., dostupno na: https://www.hgk.hr/documents/gospodarska-kretanja-zadarske-zupanije-br-38634e3ffc86b8a.pdf (ožujak 2024.) i Državni zavod za statistiku, 12.1.3.2. - 2021. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD ZA REPUBLIKU HRVATSKU, HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 I ŽUPANIJE U 2021. TEKUĆE CIJENE (ESA 2010), dostupno na: https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku po stanovniku, prema HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2 i županije (ožujak 2024.)

[59] Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva (ožujak 2024.)

[60] Hrvatska gospodarska komora, Gospodarska kretanja Zadarske županije, Broj 39, prosinac 2023.

CROMARIS d.d. sa 42,3 %, PELAGOS NET FARMA d.o.o. sa 7,6 %, KORNAT ITICA d.o.o. sa 7,1 %, JADRAN-TUNA d.o.o. sa 6,5 % te KALI TUNA d.o.o. sa 4,9 %.

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljene su aktivnosti na izgradnji Centra za školjkarstvo Zadarske županije, na području Općine Starigrad, a koji se planira opremiti opremom za purifikaciju školjaka te opremom za istraživanje. Idejnim projektom za izdavanje lokacijske dozvole Centra za školjkarstvo Zadarske županije obuhvaćene su 2 faze izgradnje (građevina za prihvat, obradu i otpremu školjara te u drugoj fazi privezište brodova za korisnike usluga Centra). U 2023. godini ishođene su građevinske dozvole za obje faze izgradnje Centra.

Tijekom 2023. godine vezano za potpore iz područja marikulture pristiglo je ukupno 7 zahtjeva, a odobreno je 5 zahtjeva sukladno objavljenom Javnom pozivu te je za iste isplaćen iznos od 10.607,48 EUR.

17. UNAPRJEĐENJE PROMETNE POVEZANOSTI I MODERNIZACIJA PROMETNIH SUSTAVA ZA ODRŽIVO I SIGURNO PROMETOVANJE

17.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Zračni prijevoz putnika glavnim zračnim lukama:[61]	**801.347 (2019.)**	**840.000**	**1.230.835 (2023.)**
Broj putnika na državnim linijama Agencije za obalni linijski promet:[62]	**2.611.592 (2019.)**	**3.500.000**	**2.693.240 (2023.)**
Ukupan broj prevezenih putnika po linijama autobusnog prijevoza (gradski, prigradski, otoci):[63]	**7.834.667 (2020.)**	**7.900.000**	**5.626.000 (2022.)**

17.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 17

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljen je kontinuirani rad na održavanju i izgradnji pomorske infrastrukture, sufinanciranju troškova izrade projektne dokumentacije, uz praćenje i usklađivanje rada Županijske lučke uprave. Uz saniranja luka u Gradu Ninu, Općini Ražanac, Općini Privlaka, Općini Sv. Filip i Jakov te na otoku Olibu u sastavu Grada Zadra, završeni su također i radovi na uređenjima obalnih pojaseva u Općini Pakoštane te Općini Sukošan. Sukladno zakonskim odredbama vodio se upisnik izdanih dozvola u linijskom prijevozu putnika te su donesena 244 rješenja kojima su odobrene obnove dozvola pri obavljanju županijskog linijskog prometa, odnosno prijevoza putnika u cestovnom prometu na županijskim linijama. U svrhu bolje povezanosti naselja na području općine te povezanosti s Zadrom, Općini Gračac je subvencioniran prijevoz putnika, sukladno dostavljenom zahtjevu od strane Općine Gračac. Tijekom izvještajnog razdoblja pratio se i usklađivao rad Županijske uprave za ceste Zadarske županije te su se u cilju unaprjeđenja i razvoja infrastrukturnog sustava, sufinancirali projekti gradnje prometnica na području jedinica lokalne samouprave u ukupnom iznosu od 118.823,67 EUR (Općinama Zemunik Donji, Poličnik, Polača, Lišane Ostrovičke). Sukladno podacima tvrtke Liburnija d.o.o., koja obavlja prijevoz putnika u lokalnom i županijskom prometu, kroz praćenje popunjenosti autobusa kontrolni tim je uočio smanjenje broja putnika u gradskom i prigradskom prometu vjerojatno kao posljedicu epidemioloških mjera u ranijem periodu i tada stečenih navika, zatim korištenja drugih oblika prijevoza kao taxi, bicikli, električni romobili i

[61] Izvor: Zračna luka Zadar, Statistika prometa, dostupno na: https://www.zadar-airport.hr/statistika-prometa (ožujak 2024.)

[62] Izvor: Agencija za obalni linijski pomorski promet, Promet putnika i vozila na državnim linijama, usporedba 2023./2022., dostupno na: https://agencija-zolpp.hr/wp-content/uploads/2024/02/Promet-putnika-i-vozila-usporedba-2022-2023.pdf (ožujak 2024.)

[63] Izvor: Liburnija d.o.o, Godišnje izvješće o financijskom poslovanju za 2022. godinu, dostupno na: https://liburnija-zadar.hr/wp-content/uploads/2023/08/Godisnje-izvjesce-za-2022.-godinu.pdf (ožujak 2024.)

sl.[64]

Tijekom izvještajnog razdoblja došlo je do povećanja broja putnika u Zračnoj luci Zadar te ukupnog broja putnika na državnim linijama Agencije za obalni linijski promet. Pri pokazatelju Broj putnika na državnim linijama Agencije za obalni linijski promet upisana ostvarena vrijednost odnosi se na linije bez linije Preko – Zadar, s obzirom da je ista u 2022. godini prestala biti državna linija, te se vodi u izvješćima Agencije za obalni linijski pomorski promet zbog usporedbe. Ukoliko se u pokazatelj uključi prethodno navedena linija, ukupni zbroj iznosi 3.135.360 putnika.

S ovime su povezani i odlični turistički rezultati na području Zadarske županije u 2023. godini, čiji izrazito bitan čimbenik predstavlja upravo kvalitetna povezanost kako grada Zadra kao središta županije, tako i ostalih dijelova županije s ostatkom Republike Hrvatske, odnosno u slučaju avionskog prometa s ostatkom Europe i svijeta. Upravo u svrhu daljnjeg ulaganja u prometnu infrastrukturu te daljnjeg razvoja Zračne luke Zadar, tijekom izvještajnog razdoblja potpisan je ugovor za izvođenje radova za projekt elektrifikacije i ekologizacije sustava prihvata i otpreme zrakoplova, navedeni projekt sufinancira se iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Kroz navedeno ulaganje transformacijom postojećeg sustava, osigurat će se ekološki prihvatljiv sustav napajanja zrakoplova i opreme iz obnovljivih izvora energije, čime će se smanjiti štetne emisije u okolišu. Na taj način omogućiti će se daljnji razvoj i širenje zračne luke, koja iz godine u godinu bilježi povećani promet putnika (u 2023. godini ostvaren rekordan promet od 1.230.835 putnika), doprinoseći i ostvarivanju boljih ukupnih turističkih i gospodarskih rezultata na području Zadarske županije.

[64] Liburnija d.o.o., Izvješće o radu za 2022. godinu

18. RAZVOJ I POTICANJE PRIMJENE KVALITETNIH I PROSTORNO RAVNOMJERNO DOSTUPNIH ELEKTRONIČKIH KOMUNIKACIJSKIH SUSTAVA

18.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Kućanstva sa širokopojasnim pristupom internetu:[65]	50.199 (2019.)	56.500	46.757 (2023.)
Broj novih e-usluga za građane[66]	0 (2020.)	2	1 (2023.)

18.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 18

Tijekom izvještajnog razdoblja sa stupanjem na snagu nove Uredbe o uredskom poslovanju u javni sektor Republike Hrvatske uvedena je obveza digitalizacije uredskog poslovanja. S tim u skladu Zadarska županija provela je digitalizaciju uredskog poslovanja, usklađujući se sa zahtjevima navedene Uredbe te predviđenim tehničkim specifikacijama informacijskog sustava elektroničkog uredskog poslovanja. Provedena je migracija podataka iz postojećih programa u novi program uredskog poslovanja, uz educiranje službenika za rad u novom programskom okruženju. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je korištenje novih programskih aplikacija kao dijelom uspostave novog geoinformacijskog sustava, za upravljanje dokumentima, poslovnim procesima te za postupke vođenja legalizacije zgrada.

Tijekom izvještajnog razdoblja kroz provođenje procesa digitalizacije napravljen je značajan korak pri unaprjeđenju i transparentnosti rada i poslovanja županijske administracije, olakšavajući pri tome dostupnost usluga građanima. Uvođenjem programskog sustava SOM, ubrzalo se postupke prijava te povećala transparentnost javnih poziva. Sustav SOM bilježi podatke oko prijava javnih poziva, potrebne dokumentacije, olakšavajući prijaviteljima postupak prijave elektronskim putem. Provedena je digitalizacija uredskog poslovanja, povezujući različite baze uredskog poslovanja u jednu, nabavljeni su elektronički potpisi za službenike koji potpisuju elektronički dokumente, uz potrebne aplikacijske certifikate te se vodila evidencija svih izdanih digitalnih certifikata. Tijekom izvještajnog razdoblja u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, organiziran je kolegij koji se bavio problematikom raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske, te također i pitanjem digitalizacije raspolaganja takvim zemljištima, odnosno razvojem aplikacije koja će građanima i jedinicama lokalne samouprave omogućiti digitalno i brže učitavanje relevantnih podataka i dokumenata uz pojednostavljivanje obrade natječaja koji se tiču zakupa poljoprivrednog zemljišta.

[65] Izvor: Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti, 2023.
[66] Izvor: Zadarska županija, 2023.

Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti krajem trećeg kvartala 2023. godine, na području Zadarske županije bilo je ukupno 46.757 korisnika širokopojasnog interneta u nepokretnoj mreži. U trenutku izrade predmetnog izvješća, nadležna regulatorna agencija nije raspolagala podacima za cijelu 2023. godinu već zaključno s trećim kvartalom, što je imalo za posljedicu u određenoj mjeri niži broj priključenog stanovništva. Osim navedenoga, konstantno povećanje broja priključaka putem pokretnih mreža te negativni demografski trendovi koji su prisutni na području cijele Republike Hrvatske također su imali utjecaja na ukupni broj korisnika širokopojasnog interneta.

19. POVEĆANJE TERITORIJALNE KOHEZIJE ZADARSKE ŽUPANIJE I POTICANJE RAVNOMJERNOG I ODRŽIVOG RAZVOJA S NAGLASKOM NA OTOKE, BRDSKO-PLANINSKA I POTPOMOGNUTA PODRUČJA

19.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Broj JLS-ova koji imaju indeks razvijenosti ispod 100:[67]	7 (2020.)	5	6 (2024.)
Udio stanovništva koje živi na otocima u ukupnom broju stanovnika županije,%:[68]	12,42 (2019.)	13	12,37 (2021.)
Broj stanovnika mikroregije zaleđa Zadarske županije:[69]	27.436 (2019.)	28.000	27.993 (2022.)

19.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 19

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavilo se s provođenjem aktivnosti kojima su se jačali kapaciteti u smislu usklađivanja ravnomjernog regionalnog razvoja kroz pripremanje i provođenje nacionalnih te projekata financiranih sredstvima EU fondova. Sukladno Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i regionalne samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/2024), donesenoj od strane Vlade Republike Hrvatske na datum 4. siječnja 2024. godine, Zadarska županija koja je prethodno bila u trećoj skupini, svrstana je u skupinu najrazvijenijih županija odnosno u četvrtu skupinu, spadajući tako u sam vrh najrazvijenijih županija na prostoru cijele Republike Hrvatske. Indeks razvijenosti ispod 100, na području Zadarske županije ima 6 jedinica (Kukljica, Stankovci, Obrovac, Lišane Ostrovičke, Gračac i Benkovac), dok preostalih 28 jedinica ima indeks od 100 i veći (najviši indeks imaju Kolan, Zadar, Nin, Biograd na Moru, Jasenice, Tkon, Zemunik Donji). Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je s provođenjem projekata kojima se pridonosi revitalizaciji potpomognutih i brdsko-planinskih područja, unaprjeđenju sustava zaštite okoliša te održivog upravljanja prostornim resursima. Revitalizacija brdsko-planinskih prostora, razvoj ekološki održivog turizma, očuvanje prirodne baštine, uz razvijanje turističke infrastrukture i doprinos očuvanju biološke

[67] Izvor: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 3/24), dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_01_3_60.html (ožujak 2024.), Indeks razvijenosti i pokazatelji za izračun indeksa razvijenosti (razdoblje 2020.-2022.)

[68] Izvor: DZS, POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2021. – STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA/OPĆINAMA, dostupno na: https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270 (ožujak 2024.)

[69] Izvor: DZS, Procjena stanovništva prema spolu, po gradovima/općinama, 31.12., dostupno na: https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=SP31_2.px&px_path=Stanovni%c5%a1tvo__Procjene%20stanovni%c5%a1tva&px_language=hr&px_db=Stanovni%c5%a1tvo&rxid=9981250c-a303-4d0d-83c4-90bc734165bc (ožujak 2024.)

raznolikosti u zaštićenim dijelovima prirode ogleda se i u projektu uređenja i opremanja Centra izvrsnosti Cerovačke špilje, koji je proveden u predmetnom izvještajnom razdoblju.

Prema Državnom zavodu za statistiku, Procjeni stanovništva prema spolu, po gradovima/općinama, 31.12. u 2022. godini dolazi do pada broja stanovništva u mikroregiji zaleđa Zadarske županije, i to za 2,1 %. Rast su zabilježili Zemunik Donji, Poličnik i Jasenice koje izgledno zbog visokih cijena stanovanja u urbanom priobalnom području, ali i zbog blizine istom imaju pozitivan prirast stanovništva. Za podatak o udjelu stanovništva koje živi na otocima u ukupnom broju stanovnika županije posljednji dostupni podatci su iz Popisa stanovništva 2021. te je stoga isti ostao nepromijenjen.

Tijekom izvještajnog razdoblja obavljane su aktivnosti na izradi Plana razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027., Teritorijalne strategije razvoja otoka Zadarske županije 2021. – 2027. (dalje u tekstu: TS), kao dodatka Planu razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. godine, u svrhu provedbe Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. godine kao preduvjeta za korištenje osiguranih bespovratnih sredstava u iznosu od 25,6 mil. EUR za područje otoka Zadarske županije. U okviru procesa izrade TS-a uspostavljena je Radna skupina – Otočno partnerstvo, kao savjetodavno tijelo lokalnih otočnih dionika, u svrhu pružanja potpore za vrijeme procesa pripreme, izrade, donošenja i praćenja postavljenih ciljeva TS-a. Otočni dionici su uključeni kroz cijeli proces izrade predmetnog akta, od analize razvojnih potreba i potencijala otočnog područja do određivanja područja ulaganja. Za potrebe određivanja područja ulaganja TS-a prikupljeni su projektni prijedlozi jedinica lokalne i područne samouprave i povezanih javnopravnih tijela. U rujnu 2023. godine nakon procesa evaluacije, osigurana je suglasnost Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije na konačni prijedlog TS-a Zadarske županije. Nakon donošenja Odluke o donošenju TS-a, nastavljene su aktivnosti informiranja potencijalnih prijavitelja o kriterijima prihvatljivosti i odabira potencijalnih projekata s predstavnicima jedinica lokalne samouprave te javnopravnih tijela. Krajem izvještajnog razdoblja održani su dodatni konzultativni procesi sa ciljem uspostavljanja projektnih partnerstava te izrade koncepta integriranih projektnih prijedloga koji su prihvatljivi za financiranje u okviru Integriranog teritorijalnog programa za otoke, kako bi se u idućem razdoblju iskoristila financijska sredstva na raspolaganju odnosno uložilo u revitalizaciju javno-društvene infrastrukture, razvoj zelene i plave infrastrukture, energetsku učinkovitost, korištenje obnovljivih izvora energije te u poslovnu infrastrukturu i poduzetničke potporne institucije, na dobrobit lokalnih zajednica otoka Zadarske županije.

20. JAČANJE POZICIJE REGIONALNOGA GOSPODARSTVA, PAMETNE SPECIJALIZACIJE I RAZVOJ PAMETNIH GRADOVA

20.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost (godina podatka)	Ciljna vrijednost (2027. godina)	Ostvarena vrijednost (godina podatka)
Indeks gospodarske snage županije[70]	**89,8 (2020.)**	**100,00**	**56,7 (2023.)**
Stanovništvo koje živi u područjima s integriranim strategijama urbanog razvoja: [71]	**114.272 (2019.)**	**118.000**	**109.923 (2022.)**
Broj sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji i programa prema razini suradnje:[72]	**25 (2020.)**	**30**	**48 (2023.)**

20.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 20

Urbano područje Zadar utvrđeno je na temelju Odluke Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije od 16. svibnja 2023., (KLASA: 911-01/22-08/3, URBROJ: 538-06-3-1-1/192-23-97) kao jedno od 22 urbana područja, odnosno aglomeracija, a na koje će se primjenjivati ITU mehanizam u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027.. Grad Zadar središte je urbanog područja u kojem se provodi ITU mehanizam, a u obuhvatu istog nalaze se i sljedeće jedinice lokalne samouprave: Grad Nin te Općine Bibinje, Galovac, Kali, Kukljica, Novigrad, Poličnik, Posedarje, Preko, Ražanac, Sukošan, Škabrnja, Vrsi i Zemunik Donji.[73] U prosincu 2023. godine sklopljen je Sporazum o provedbi integriranih teritorijalnih ulaganja u okviru Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. g, kojim su definirana međusobna prava i obveze između sporazumnih strana vezano uz provedbu ITU mehanizma, kao i popis ITU intervencija, vremenski plan provedbe intervencija te indikativna alokacija. Gradsko vijeće dalo je suglasnost za sklapanje predmetnog sporazuma na 24. sjednici održanoj 29. studenog 2023. godine. Početkom prosinca 2023. je pokrenut i postupak savjetovanja s javnošću koji je okončan u siječnju 2024. godine, čime su se stekli uvjeti za upućivanje Strategije sa popratnim dokumentima i prilozima na donošenje predstavničkom tijelu grada središta urbanog područja. Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku pokazatelj stanovništvo koje živi u područjima s integriranim strategijama urbanog razvoja u

[70] Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Zadar, 2023.

[71] Izvor: DZS, Procjena stanovništva prema spolu, po gradovima/općinama, 31.12., dostupno na: https://web.dzs.hr/PXWeb/Table.aspx?layout=tableViewLayout1&px_tableid=SP31_2.px&px_path=Stanovni%c5%a1tvo__Procjene%20stanovni%c5%a1tva&px_language=hr&px_db=Stanovni%c5%a1tvo&rxid=9981250c-a303-4d0d-83c4-90bc734165bc (ožujak 2024.)

[72] Izvor: Sveučilište u Zadru, Centar za projekte, znanost i transfer tehnologija, 2023.

[73] Grad Zadar, Strategija razvoja urbanog područja Zadar 2021. - 2027., Integrirana teritorijalna ulaganja, dostupno na: https://www.grad-zadar.hr/strategija-razvoja-urbanog-podrucja-zadar-2021--2027-1175/ (ožujak 2024.)

blagom je porastu u odnosu na Popis stanovništva iz 2021. godine za 1,77 %, no još uvijek značajno ispod postavljene ciljane vrijednosti.

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljen je rast pri pokazatelju ishoda koji se odnosi na broj sporazuma o znanstvenoj i/ili tehnološkoj suradnji premašujući postavljenu ciljnu vrijednost, odnosno omogućujući razmjenu znanja i iskustava, povećavajući vidljivost i utjecaj istraživanja te potičući napredak znanosti i društva odnosno inovacija i održivog razvoja.

Po pitanju pokazatelja ishoda koji se odnosi na indeks gospodarske snage županije, došlo je do izmjene u metodologiji praćenja odnosno vođenja istoga te je ostvarena vrijednost za 2023. godinu ostvarena sukladno novoj metodologiji, a koja će se primjenjivati i u budućem periodu. Izmijenjena metodologija obuhvaća 45 pojedinačnih pokazatelja razvrstanih u 10 kategorija: demografija i stanovanje, makroekonomija i institucije, infrastruktura i promet, okoliš i zelena tranzicija, zdravlje, osnovno i srednje obrazovanje, visoko obrazovanje, efikasnost tržišta rada, tehnološka spremnost, poslovna sofisticiranost i poduzetništvo. Među navedenih 10 kategorija Zadarska županija u svima osim jednoj (efikasnost tržišta rada) među pokazateljima bilježi rezultate kojima potpada među pet najboljih, dok po ostvarenom ukupnom rangu za pokazatelj ishoda indeks gospodarske snage županije, spada među tri najbolje na području cijele RH, pokazujući uspješnost i ostvareni napredak gospodarske razvijenosti u prethodnom periodu.

ZAKLJUČAK

Tijekom izvještajnog razdoblja ostvaren je napredak pri ostvarenju niza pokazatelja ishoda u provedbi dvadeset posebnih ciljeva Plana razvoja Zadarske županije 2021. – 2027. godine unatoč izazovnom razdoblju i okolnostima poput visoke razine inflacije i negativnih posljedica na gospodarstvo u cjelini, a sve u razdoblju nakon postepenog izlaska iz krize uzrokovane globalnom pandemijom korona virusa. Na području Zadarske županije tijekom izvještajnog razdoblja ostvarene su rekordne stope zaposlenosti te je ubilježeno gotovo 62 tisuće zaposlenih na kraju prosinca 2023. godine. Ovime je ostvaren rast od tri tisuće zaposlenih više u odnosu na godinu ranije, odnosno gotovo pet tisuća zaposlenih u prethodne dvije godine. Osim rasta broja zaposlenosti tijekom turističke sezone, još veći rast zabilježen je izvan turističke sezone, što znači da je na području Zadarske županije raslo i gospodarstvo koje nije izravno (pa i neizravno) povezano s turističkom sezonom, što se ogleda i kroz povećanje zaposlenih u gospodarstvu, bilježeći rekordne stope zaposlenosti. Odlični gospodarski pokazatelji i brojna ulaganja, potvrđeni su i novom indeksacijom razvijenosti, kojom je Zadarska županija stavljena u skupinu najrazvijenih na području čitave Republike Hrvatske, odnosno među pet najrazvijenijih županija.

Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je s provođenjem brojnih aktivnosti koje za svrhu imaju stvaranje boljih uvjeta za gospodarstvenike, odnosno njihovo poslovanje te kako bi se privukla nova ulaganja. Brojni projekti financirani i putem EU sredstava usmjereni su bili ka ravnomjernom regionalnom razvoju te poboljšanju društvene, socijalne i gospodarske infrastrukture na području Zadarske županije. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je s ulaganjima u komunalnu infrastrukturu na području cijele županije, osigurane su potpore za proizvođače i udruge u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i potpore za rastući IT sektor te malo i srednje poduzetništvo.

Ulaganjima u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja došlo je do povećanja broja subjekata upisanih u Upisnik poljoprivrednih proizvođača te područja pod ekološkom poljoprivredom, a također s ciljem stvaranja preduvjeta za razvoj i podizanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača, provođene su aktivnosti vezane za razvoj sustava za navodnjavanje, Logističko distributivnog centra za voće i povrće te, također, i Poljoprivredno edukacijskog centra. Tijekom izvještajnog razdoblja nastavljeno je s bilježenjem odličnih turističkih pokazatelja i turističkog prometa uz izrazito pozitivne učinke na gospodarstvo Zadarske županije.

Kao i u prethodnom periodu, i u ovom izvještajnom razdoblju nastavljeno je s povećanjem produktivnosti rada te značajnim povećanjima po pitanju rashoda za odgojno-obrazovni sustav, zdravstvo, kulturu, sport, civilnu zaštitu, socijalnu zaštitu te zaštitu okoliša, dijelom zbog povećanja troškova, ali dijelom i zbog značajnog investicijskog ciklusa i povezanim ulaganjima kojima se značajno utjecalo na podizanje kvalitete života svih građana na području Zadarske županije, kroz učinkovito i odgovorno upravljanje javnim poslovima.

Popis kratica

BDP	Bruto domaći proizvod
br.	Broj
COVID-19	Koronavirus
d.d.	Dioničko društvo
d.o.o.	Društvo s ograničenom odgovornošću
DVP	Dodana vrijednost proizvodnje
DZIV	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
DZS	Državni zavod za statistiku
EU	Europska unija
EUR	Euro
FINA	Financijska agencija
GT	Bruto tonaža, eng. Gross Tonnage
Ha	hektar
HAMAG BICRO	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HRK	Hrvatska kuna
HVZ	Hrvatska vatrogasna zajednica
INOVAcija	Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije
ISZP	Informacijski sustav zaštite prirode
IT	Informacijska tehnologija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JLP(R)S	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
kW	Kilovat
mil.	milijun
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
NN	Narodne novine
NRS	Nacionalna razvojna strategija
OŠ	Osnovna škola
PJ	Petadžul
PC	Posebni cilj
RH	Republika Hrvatska
RKPFI	Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika
SE	Sunčana elektrana
STEM	Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika, eng. Science, Technology, Engineering and Mathematics